



RAUMAN KAUPUNGIN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2022

Tarkastuslautakunta





ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2022

SISÄLLYSLUETTELO

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	5
2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT, KOKOONPANO JA TYÖSKENTELY	6
3. VUODEN 2022 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	8
3.1 Strategian toteutuminen	8
3.2 Strategiaa täsmentävät ohjelmat ja niiden toteutuminen.....	10
3.2.1 Hyvinvointi.....	10
3.2.2 Elinvoima	12
3.2.3 Henkilöstö	13
3.2.4 Maapolitiikka	15
3.3 Toimialojen, liikelaitosten ja konserniyhtiöiden toiminnan arviointi	16
3.3.1 Konsernihallinto ja -palvelut	16
3.3.2 Työllisyyden hoito.....	17
3.3.3 Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta.....	18
3.3.4 Sivistysvaliokunta.....	22
3.3.5 Tekninen valiokunta.....	25
3.3.6 Ympäristö- ja lupalausakunta.....	27
3.3.7 Taseyksiköt.....	27
3.3.8 Liikelaitokset.....	27
3.3.9 Kaupunkikonserniin kuuluvat yhtiöt.....	28
4. KAUPUNGIN KOKONAISTALOUDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	31
4.1 Rauman kaupunki	31
4.1.1 Talousarvion toteutuminen	31
4.1.2 Tulorahoituksen ja nettomenojen kehitys.....	31
4.1.3 Investointien toteutuminen	36
4.1.4 Kaupungin taseaseman ja velkaantuneisuuden kehitys	37
4.2 Kaupunkikonserni.....	37
4.3 Näkökulmia sote-uudistuksen vaikutuksesta talouteen.....	37
4.4 Talouden tasapainon tarkastelu kriisikuntakriteereillä	37
4.5 Vahva ja vakaa Rauma -talousohjelman vuositavoitteiden arviointi.....	38
5. VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JÄLKISEURANTA.....	39
6. YHTEENVETO	43



1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Jos odotimme kunnalliselämäämkin korona-aikojen jälkeen jo vuodelta 2022 ihanan rauhallista, tasaista arkea, toisin tässä kävi. Vuosi oli yhtä vuoristorataa, eikä koronakaan meistä kynsiänsä hellittänyt.

Kolmesta koronavuodesta vuosi 2022 näyttäytyi Rauman kaupungille loppujen lopuksi ehkä hankalimpana. Esimerkiksi Rauman sivistystoimialalla keskimääräinen sairauspoissaolopäivien määrä työntekijää kohti nousi noin viikolla edelliseen vuoteen verrattuna. Taustalla lienee hengitystieinfektioiden lisäksi myös pitkittyneen poikkeustilanteen aiheuttamaa uupumusta.

Toisinaan murheiden mittasuhteet muuttuvat yhdessä yössä. 24.2.2022 alkanut sota eurooppalaisella maaperällä, Ukrainassa, järkytti kansalaisten turvallisuudentunnetta ja aiheutti nopeassa tahdissa mullistuksen toisensa perään, rajuja hintaheilahteluja, pulaa tarvikkeista, energiakriisiä, pakolaisia, inflaatiota ja korkojen nousua. Taas kaupunkiorganisaation piti toimia olosuhteissa, joihin ei mitenkään ollut voinut ennalta varautua. Kaupungin henkilöstö kokonaisuudessaan ansaitsee hatunnoston siitä, että tästä huolimatta kaupungin lakisääteisistä velvoitteista on jälleen kerran pystytty selviytymään.

Valtuustolle vuosi 2022 on muistutus siitä, miten valtuuston pitää pystyä katsomaan lähelle ja kauas yhtä aikaa. Päälle kaatuvat kriisit pakottivat muokkaamaan suunnitelmia ja talousarvioita uuteen uskoon nopeassa tahdissa. Samalla uuden kaupunkistrategian strategiatyö kutsui katsomaan kauas, vuosien ja vuosikymmenten yli. Rauma-laivan nokka on pidettävä kohti tulevaisuutta ja kurssi vakaana muutosten merellä - myrskyssäkin.

Tarkastuslautakunnan työn tarkoitus on kaupungin toiminnan kehittäminen. Arviointi kiinnittää huomiota tiettyihin seikkoihin, mutta varsinainen kehittäminen ja kehittyminen ei ole lautakunnan käsissä, vaan se tapahtuu kaupunkiorganisaatiossa, jos on tapahtuakseen. Toivottavasti on.

Vuoden 2022 kehitymispaikan tarjoaa Unit4. Sinänsä äärimmäisen tarpeellisen uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto ei mennyt aivan niin kuin kuviteltiin. Ohjelmistohaasteet eivät juurikaan näkyneet kuntalaisille, mutta aiheuttivat työntekijöille runsaasti harmaita hiuksia ja ylimääräistä työtä. Projektin vaiheet kannattaa käydä rauhassa ja rehellisesti läpi. Lopputuloksena meillä voi kaupungissa olla sekä toimiva toiminnanohjausjärjestelmä että entistä parempaa projektihallinnan osaamista. Molemmat tavoittelemisen arvoisia asioita.

Helena Ollila
puheenjohtaja

2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT, KOKOONPANO JA TYÖSKENTELY

Kuntalain mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Arvioinnin tulokset annetaan valtuustolle arviointikertomuksena. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla kaupunginvaltuutettuja.

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, **ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.** Kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Toimintaa voidaan pitää tuloksellisena, jos kuntalaisten tarpeisiin vastataan kustannustehokkaasti, laadukkaasti, kestävästi ja riittävällä aikajänteellä. Lisäksi henkilöstön osaamisen ja työssäjaksamisen tulee olla hyvällä tasolla.

Tilintarkastaja antaa valtuustolle erikseen tilintarkastuskertomuksen.

Kaupunginvaltuusto on 9.8.2021 päätöksellään valinnut vuosien 2021–2025 hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten tarkastuslautakuntaan seuraavat jäsenet ja varajäsenet. Kaupunginvaltuusto on 29.11.2022 myöntänyt Jorma Rienojalle eron tarkastuslautakunnan varajäsenyydestä 7.11.2022 alkaen, ja päättänyt valita tarkastuslautakuntaan hänen tilalleen uudeksi varajäseneksi Markku Leivon suostumuksensa mukaisesti toimikauden jäljellä olevaksi osaksi.

Jäsen

Helena Ollila, puheenjohtaja
Seppo Sattilainen, varapuheenjohtaja
Tapio Ailasmaa
Keijo Jalonen
Vesa Järvenpää
Marika Leppänen
Marianne Mäkelä
Carita Vainio
Tomi Vainio

Varajäsen

Riikka Rimpinen
Dino Nerweyi
Susanne Ekroth
Esko Huhtala
Jorma Rienoja/Markku Leivo 7.11.2022 alk.
Touko Parpola
Raija Banerjee
Irma Suonpää
Pauli Teperi

Lautakunnan esittelijänä on 31.12.2022 saakka toiminut kaupunginreviisori Johanna Suokanto. Kaupunginreviisori on irtisanoutunut ja hänelle on myönnetty ero tehtävästään 1.1.2023 lukien.

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 1.1.2023 Rauman kaupungin tarkastustoimen resursointia tarkasteltiin uudessa tilanteessa ja päädyttiin ratkaisuun, jossa kaupunginreviisorin virka jätettiin toistaiseksi täyttämättä. Kaupunginvaltuusto on 14.11.2022 päätöksellään muuttanut hallintosääntöä 1.1.2023 lukien siten, että tarkastuslautakunnan esittelijänä toimii tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut tarkastussihteeri Katja Takalo.

Kaupungin tilintarkastuksesta vastasi BDO Audiator Oy ja vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut KHT, JHT Sari Isaksson. BDO Oy on avustanut tarkastuslautakuntaa arvioinnin tukipalveluissa kevätkaudella 2023.

Tarkastuslautakunnan arviointityö on suunnitelmallista. Lautakunta laatii koko toimikautensa kattavan arviointisuunnitelman ja sitä tarkentavan vuosittaisen työohjelman. Arviointi tehdään tarkastuslautakunnan 15.2.2022 hyväksymän laatuoheen mukaisesti. **Arvioinnin tavoite on kaupungin toiminnan kehittäminen.** Arviointikertomus tehdään valtuuston päätöksenteon tueksi ja tiedoksi sekä kuntalaisille että valtuutetuille. Arvioinnin kohteena on koko kuntakonserni ja kaikki kunnan toiminta sekä sillä saavutetut tulokset, vaikutukset ja vaikuttavuus. Lautakunta arvioi myös omaa toimintaansa kehittääkseen sitä.

Vuoden 2022 toiminnan arviointiin liittyen tarkastuslautakunta on kuullut kokouksissaan johtavia viranhaltijoita ja muita asiantuntijoita. Lautakunta piti tilikautta 2022 koskevia kokouksia yhteensä 15. Lisäksi lautakunta osallistui 7.3.2023 ja 14.3.2022 järjestettyihin valtuuston arviointitilaisuuksiin, joissa esiteltiin toimialojen, liikelaitosten ja merkittävimpien konserniyhtiöiden vuoden 2022 tilinpäätös- ja tulosraportointiin pohjautuvat toiminnan kannalta olennaisimmat asiat. Tarkastuslautakunta ja kaupunginhallitus pitivät 5.9.2022 yhteisen iltakoulun, jonka tavoitteena oli lisätä arviointikertomuksen vaikuttavuutta kaupungin toiminnan kehittämiseen.

Arvioinnin tietoperustana ovat viranhaltijoiden kuulemisten ja niissä esitettyjen aineistojen lisäksi vuoden 2022 tilinpäätös ja sen täydennysosa, Rauman Tarina, vuosien 2022 ja 2023 talousarviot ja -suunnitelmat, valtuuston arviointitilaisuuksien esitykset ja materiaalit, henkilöstötilinpäätös 2022, tilintarkastajan raportit, vuoden 2021 arviointikertomukseen annetut lausunnot sekä muut tarkastuslautakunnan käyttöön saamat selvitykset ja raportit.

Tarkastuslautakunnan tehtävät (kuntalaki 121 §):

- Valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat (esim. kilpailuttaa tilintarkastus ja tehdä esitys valtuuston päätettäväksi).
- Arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.
- Huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.
- Valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.
- Valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.



Rauman kaupungin tarkastuslautakunta 2021–2025. Alarivissä vasemmalta lukien Keijo Jalonen, Seppo Sattilainen (varapuheenjohtaja), Helena Ollila (puheenjohtaja) ja Tomi Vainio. Ylärivissä vasemmalta Tapio Ailasmaa, Vesa Järvenpää, Katja Takalo (tarkastussihteeri), Carita Vainio, Marika Leppänen ja Marianne Mäkelä.

3. VUODEN 2022 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1 Strategian toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 27.11.2017 (§ 108) Rauman kaupungin strategian eli Rauman Tarinan kakkososan valtuustokaudelle 2017–2021. Valiokunnat laativat vuoden 2022 talousarviossa toiminnalliset ja taloudelliset kehittämistoimenpiteet Rauman Tarinan kakkososan neljän linjauksen ja niiden kärkien pohjalta. Koska Rauman Tarina 2017–2021 ohjasi talousarviotavoitteiden asetantaa vuodelle 2022, voidaan vuotta 2022 pitää Rauman Tarinan kakkososan viimeisenä toteutusvuotena. Tarkastuslautakunta ottaa kantaa tässä arviointikertomuksessa Rauman Tarinan kakkososan tavoitteiden toteutumiseen yleisellä tasolla sekä toimialoille asetettujen vuositavoitteiden toteutumisen arvioinnin kautta.

Arvioinnin tuloksena osoitetaan joitain **kehittämiskohteita ja suosituksia** (keltaiset korostukset) ja **erityisiä huomioita / tavoitteista poikkeamia** (punaiset korostukset). Lisäksi joitain **erityisen myönteisiä toteutumisja ja onnistumisia on nostettu esiin** (vihreät korostukset).

Rauman Tarinan kakkososan kärkiä olivat terveellinen, turvallinen ja palveleva Rauma, vireän elinkeinoelämän Rauma, hyvien yhteyksien Rauma ja houkutteleva Rauma. Strategiassa ei ole asetettu erikseen strategian toteutumista kuvaavia mittareita vaan strategiaa on konkretisoitu siitä johdetuissa strategiaohjelmissa, joissa on linjattu strategiakauden toimenpiteitä. Strategiaohjelmissa on määritelty strategiakauden tavoitteet ja niiden toteutumista mittaavat mittarit. Ohjelmat olivat hyvinvointiohjelma, henkilöstöohjelma, maapoliittinen ohjelma ja elinvoimaohjelma. Hyvinvointiohjelmaan sisällytettiin lisäksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Strategian toimeenpano-ohjelmista on edelleen johdettu toimialoille talousarvioissa asetetut vuositavoitteet. Strategian toteutumista on seurattu puolivuositain osavuositarkastuksella ja tilinpäätöksessä talousarviossa asetettujen sitovien strategisten tavoitteiden sekä toimialoille asetettujen tavoitteiden kautta. Lisäksi strategiaohjelmista henkilöstöohjelman tavoitteiden toteutumista on seurattu ja raportoitu vuosittain henkilöstötilinpäätöksellä ja hyvinvointiohjelman tavoitteita on raportoitu hyvinvointiraportilla.

Terveellinen, turvallinen ja palveleva Rauma

Strategiakärjen terveellinen, turvallinen ja palveleva Rauma osalta tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitteessa terveelliset ja turvalliset kiinteistöt ei onnistuttu parhaalla mahdollisella tavalla suunnittelemaan, rakentamaan, huoltamaan ja korjaamaan kiinteistöjä laadukkaasti kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Rakennusten energiatehokkuuden parantaminen sen sijaan on huomioitu erityisesti Ukrainan sodan aiheuttaman energiakriisin myötä sekä uudisrakentamisessa että vanhan rakennuskannan korjaamisessa.

Vuoden 2022 keskeisin asia terveellisen, turvallisen ja palvelevan Rauman osalta oli hyvinvointialueuudistuksen valmisteluun liittyvä työ. Osana valmistelua muokattiin myös kaupunkiorganisaatiota, jotta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä saatiin tehokkaammin johdettua ja koordinoitua. Tarkastuslautakunta toivoo näkevänsä vaikuttavampaa työtä syrjäytymisen ehkäisemisen osalta ja erityisesti lasten ja nuorten ennaltaehkäisevässä työssä niin, että lasten ja nuorten lisääntyvä pahoinvointi saadaan pysäytettyä. Aidossa ja ennakoivassa puuttumisessa sosiaalisiin epäkohtiin on edelleen paljon kehitettävää.

Vireän elinkeinoelämän Rauma

Rauman elinkeinoelämää on kehitetty strategiakaudella myönteiseen suuntaan. Yhteistyötä on tehty laajemmissa verkostoissa niin yritysten, teollisuuden, elinkeinoelämän, AVI:n kuin ELY:nkin kanssa. Kaupungin organisaatiota uudistettiin niin, että kaupunkikehitys ja TE-palvelut siirrettiin suoraan kaupunginjohtajan alaisuuteen.

Strategiakaudella onnistuttiin vaikuttamaan aktiivisesti koulutuspaikkojen säilymiseen ja tulevaisuuden alojen koulutuksen kehittymiseen. Yritysten ja oppilaitosten välistä yhteistyötä lisättiin.

Hyvien yhteyksien Rauma

Strategiakaudelle liikenneyhteyksien parantamiseen on pyritty vaikuttamaan aktiivisesti erityisesti henkilöraiteen ja VT 8 kehityksen osalta. Edunvalvontaa on jatkettava edelleen aktiivisesti uudella strategiakaudella.

Strategiakaudella panostettiin huomattavasti poikkihallinnollisen yhteistyön parantamiseen. Lisäksi eri sidosryhmien osallistamisessa kaupungin päätöksenteossa on otettu suuri askel eteenpäin ja erilaisia kyselyitä ja kuulemisia tehdään runsaasti ennen asioiden viemistä päätöksentekoon.

Rauman kaupunkiliikenne uudistui täysin vuoden 2023 alusta ja tähän liittyvää pohjatyötä tehtiin vuoden 2022 aikana. Paikallisliikennettä pyrittiin kehittämään asukkaiden tarpeita kuunnellen. Kevyen liikenteen houkuttelevuutta ja turvallisen sujuvuuden kehittämistoimia tulee edelleen jatkaa.

Houkutteleva Rauma

Strategiakaudella onnistuttiin vahvistamaan Raumaa tapahtumakaupunkina sekä luomaan vahvempaa Rauman imagoa. Hienona esimerkkinä onnistuneesta työstä on Pitsikaupungin Joulu ja siihen liittyvät tapahtumat sekä muu keskustan alueen elävöittäminen yhteistyössä yrit-

täjien kanssa. Markkinoinnissa keskityttiin vahvuuksien esille nostamiseen sekä tekemään laadukasta kunta-, tapahtuma-, elinvoima- ja matkailumarkkinointia. Rauman merellisyyttä ei vielä ole täysimääräisesti osattu hyödyntää, vaan edelleen vaadittaisiin uusia keinoja meren läheisyyden hyödyntämiseen kaupungin houkuttelevuuden lisäämisessä. Tarkastuslautakunta näkisi mielellään myös entistä enemmän rohkeutta uusien ideoiden toteuttamisessa, jotta Rauma erottuisi positiivisena esimerkkinä ennakoluulottomana uusien ideoiden toteuttajana.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Rauman uuden kaupunkistrategian 25.4.2022. Henkilöstöohjelma on päivitetty kaupunginvaltuustossa 12.12.2022 §114. Muut strategiaa konkretisoivat ohjelmat (elinvoimaohjelma, maapoliittinen ohjelma, hyvinvointiohjelma, kestävän kehityksen ohjelma, asumisen ohjelma, markkinoinnin kehittämisohjelma sekä talousohjelma) ovat valmistuneet tai valmistuvat vuoden 2023 aikana.

Myönteisiä havaintoja:

- Rauman Tarinan kakkososan strategisia kärkeä on onnistuttu edistämään strategiakaudella ja toimenpiteitä strategian edistämisessä on tehty runsaasti. Erityisesti edunvalvontaan, osallistamiseen ja yhteistyöhön liittyvissä kärkihankkeissa on onnistuttu.
- Strategiset tavoitteet ovat luonteeltaan pitkäjänteistä työtä vaativia, eikä niiden voi olettaa toteutuvan yhdessä valtuustokaudessa. Tärkeää on liike oikeaan suuntaan ja tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitteiden toteutumisessa on menty oikeaan suuntaan strategiakaudella.
- Rauman Tarinan kakkososasta on selkeä jatkumo uuteen 2022 vahvistettuun strategiaan. Jatkuvuus helpottaa strategian toteutusta.
- Strategiatyössä ja sen jalkauttamisessa on edistytty valtuustokausi valtuustokaudelta ja strategian ydinviesti ja tavoitteet on tehty selkeämmiksi.

Parannettavaa:

- Syrjäytymisen ehkäisemiseen ja erityisesti lasten ja nuorten ennaltaehkäisevään työhön tulee kiinnittää erityistä huomiota edelleen käynnissä olevalla strategiakaudella.
- Kaupungin kiinteistöjen laadukkaaseen suunnitteluun, rakentamiseen, huoltamiseen ja korjaamiseen tulee kiinnittää huomiota ja toteuttaa em. kestävän kehityksen periaatteita noudattaen.
- Strategian toteutumista ei ole seurattu yltäosalla vaan erillisten strategiaohjelmien toimenpiteiden toteutumisen ja talousarviotavoitteiden kautta. Tarkastuslautakunta pitäisi hyvänä, että strategian toteutumisesta koostettaisiin jatkossa valtuustolle yhteenveto strategiakauden päätyttyä.

3.2 Strategiaa täsmentävät ohjelmat ja niiden toteutuminen

Strategiaa täsmentäviä ohjelmia ovat **hyvinvointiohjelma, elinvoimaohjelma, henkilöstöohjelma ja maapolitiittinen ohjelma**, jotka toimialojen tulee huomioida asettaessaan vuosittaisia talousarviotavoitteita.

Ohjelmien toteutumisen arviointi perustuu tilinpäätökseen, keskeisiin raportteihin (mm. hyvinvointiraportti, henkilöstötilinpäätös) ja muihin selvityksiin (mm. asukastytytyväisyystutkimus) sekä työohjelman mukaisiin viranhaltijoiden kuulemisiin tarkastuslautakunnan kokouksissa. Kokouksissa saatujen tietojen lisäksi tarkastustoimi on kerännyt arvioinnin tueksi tarpeelliseksi katsomiaan tietoja.

Arvioinnin tuloksena osoitetaan joitain **kehittämiskohteita ja suosituksia** (keltaiset korostukset) ja **erityisiä huomioita / tavoitteista poikkeamia** (punaiset korostukset). Lisäksi joitain **erityisen myönteisiä toteutumisia ja onnistumisia on nostettu esiin** (vihreät korostukset).

3.2.1 Hyvinvointi

Kuntalain (410/2015, 1 §) mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia. Kaupunginvaltuusto on 24.9.2018 hyväksynyt strategiaan perustuvan hyvinvointiohjelman 2018–2021, jonka toteutumista seurataan vuosittain arviointiraporteilla. Hyvinvoinnin edistäminen on myös Rauman uuden kaupunkistrategian keskeinen tavoite. Uuden hyvinvointiohjelman 2030 valmistelu aloitettiin elokuussa 2022 ja se hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 24.4.2023.

Kuntien toimintaympäristö muuttui vuoden 2023 alusta, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on edelleen kunnan vastuulla, mutta jatkossa myös yhdyspintatyön onnistumisella hyvinvointialueen kanssa on merkittävä rooli kuntalaisten kokonaisvaltaisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Kaupunginhallitus perusti keväällä 2021 hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen (HY-TETU) ohjausryhmän, joka koordinoi ja valmistelee ao. työtä sekä yhdyspintojen ja verkostojen toimivuutta.



Satakunnan hyvinvointialueen tarkastuslautakunta vieraili Rauman kaupungin tarkastuslautakunnan kutsumana Raumalla 23.11.2022. Yhteistapaamisen aiheena oli kuntien ja hyvinvointialueen tarkastuslautakuntien välinen yhteistyö.

Kunnan on jatkossakin strategiassaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Terveystieteiden velvoittaa kuntia myös raportimaan vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja kerran valtuustokaudessa laatimaan laajemman hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valtuustolle. Lisäksi kunnan tulee huolehtia ehkäisevän päihdetyön organisoinnista alueellaan ja nimetä ehkäisevän päihdetyön toimielin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kannustetaan myös HYTE-kertoimella, joka on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa vuodesta 2023 alkaen. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Vuonna 2022 Rauman hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin oli 69/100 ja nousua vuoteen 2021 verrattuna oli 4 pistettä. Tällä pistemäärällä Rauman kaupunki saa noin 750 tuhatta euroa HYTE-rahaa.

Kaupunki järjesti hyvinvointikyselyn ensimmäistä kertaa vuonna 2022 osana uuden hyvinvointiohjelman valmistelua. Sähköiseen kyselyyn tuli 1336 vastausta. Hyvinvointikyselyn perusteella lähtökohdat kaupungin hyvinvointityöhön ovat varsin hyvät. Elämänsä tyytyväisiä kyselyyn vastaajista oli peräti 92 % ja erittäin tyytyväisiä oli 63 %. Toiveita esitettiin erilaisten liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksien lisäämisestä, kuten uusista pyöräily- ja ulkoilureiteistä, luontopoluista ja ulkoliikuntapaikoista. Avoimissa vastauksissa korostettiin mahdollisuuksia harrastaa monipuolisesti joka puolella kaupunkia edullisesti. Myös omaan asuinalueeseen oltiin laajasti tyytyväisiä, ja oman asuinalueensa viihtyisäksi tai erittäin viihtyisäksi koki 92 % vastaajista.

Lastensuojeluilmoitusten kokonaismäärä vuonna 2022 on pysynyt samana edellisvuoteen verrattuna. THL:n Satakunnan sote-palveluiden arviointiraportissa nostetaan esiin, että lastensuojeluilmoitusmäärät ovat kasvaneet Satakunnassa selvästi enemmän kuin maassa keskimäärin. Myös syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten osuus jatkaa kasvuaan Satakunnassa ja on maan suurimpia. Kouluterveyskysely osoitti vuonna 2021 huolestuttavia tuloksia lasten ja nuorten hyvinvoinnin osalta. Toimenpiteitä lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi on tehty. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi ja tarkastuslautakunta jää odottamaan tehtyjen toimenpiteiden vaikutusta vuoden 2023 kyselyn tuloksiin.

Ikäihmisten hyvinvoinnin indikaattoreista yksi seurattava mittari on huoli-ilmoitusten määrä. Ikäihmisistä tehtyjen huoli-ilmoitusten määrä pysyi vuonna 2022 edellisvuoden tasolla. Eniten ilmoituksia on tehty ikääntyneen itsenäiseen selviytymiseen tai muistisairauteen liittyen.

UKK-instituutin laskelmien mukaan liikkumattomuus ja paikallaanolo aiheuttavat merkittäviä kustannuksia valtakunnallisesti, mutta myös Raumalla. Kuntalaisten hyvinvointikyselyn perusteella vain 55 % liikkuu suositusten mukaisen määrän ja 15 % ei harrasta hengästyttävää liikuntaa lainkaan. Vastaajista vain 31 % söi kasviksia suositusten mukaisen määrän.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen FinSote 2020 -tutkimuksen (julkaistu kevät 2022) mukaan Rauma on maailman onnellisimman maan onnellisin kaupunki. Itsensä onnelliseksi kokevien osuus Raumalla oli 60,6 %. Satakunta oli kokonaisuudessaan Suomen onnellisin maakunta.

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

Tarkastuslautakunta on edellyttänyt vahvempaa poikkihallinnollista yhteistyötä HYTETU-työssä ja painottanut ennaltaehkäisevän työn merkitystä 3. sektorin kanssa. Yhdyspintatyö ei ollut vielä täysin organisoitunut vuoden 2022 aikana ja HYTETU-ryhmä alkoi kokoontumaan vasta vuoden 2023 puolella. Yhdyspinta- ja HYTETU-työssä onnistuminen on erittäin tärkeää ja tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on hyvä, että systemaattinen työ saatiin käyntiin vihdoin vuoden 2023 alusta. Vielä on jäsentymättä, mitä kaikkea kuuluu hyvinvointialueelle ja mitä kaupungille. Tarkastuslautakunta kysyy, onko kaupunki varautunut omaan rooliinsa tarpeeksi?

Tarkastuslautakunta pitää kuntalaisten hyvinvointikyselyn laadintaa hyvänä uutena toimintatapana, mikä mahdollistaa kuntalaisten sitouttamisen osaksi hyvinvointityötä sekä kuntalaisten näkemysten huomioimisen.

3.2.2 Elinvoima

Rauman kaupungin elinvoimaohjelma 2019–2021 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 11.11.2019. Elinvoimaohjelman toimenpiteitä toteutetaan vuosittain talousarvion sallimissa rajoissa. Elinvoimaohjelman toteutumisesta ei ole laadittu erillistä seurantaraporttia. Tarkastuslautakunta on arvioinut elinvoimaohjelman päämäärien toteutumisesta arviointivuonna 2022. Kaupungin elinvoiman edistäminen on myös Rauman uuden strategian keskeinen tavoite, ja tavoitetta konkretisoiva elinvoimaohjelma on valmisteilla. Kaupungin elinkeinoelämä on ollut vahvasti mukana uuden elinvoimaohjelman rakentamisessa.

Elinvoimaohjelman 2019–2021 mukaan Rauman elinvoiman avaimet ovat:

- Kehittyvä kaupunki
- Vireä yrityselämä
- Vahva Rauma-imago
- Sujuvat liikenneyhteydet
- Avoimuus ja yhteisöllisyys

Arviointivuonna 2022 elinkeinoelämän ja elinvoiman osalta merkittäviä tapahtumia oli muun muassa Metalliloves Tekno -kampanja sekä metalli-työpaja-verkosto, jonka tavoitteena on reagoida metalli- ja konealan osajapulaan ja toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä alan vetovoiman ja imagon parantamiseksi. Lisäksi arviointivuonna toteutettiin useita muita alueen työvoimaan ja rekrytointiin liittyviä toimenpiteitä, kuten kansainvälisiin osaajiin liittyvä Seutukaupunkihanke, jonka tavoitteena oli lisätä yritysten tietoisuutta KV-rekrytointien mahdollisuuksista sekä madaltaa kynnystä ensimmäisen kansainvälisen työntekijän palkkaamiseen. Lisäksi toteutettiin muun muassa kesäteekkarikampanja ja luotiin palvelupolkumalli kansainvälistä rekrytointia suunnitteleville yrityksille. Nuorten työllistymisen tukemiseksi käynnistettiin ensimmäisen kerran kesätyötukimalli, jossa nuoret hakevat kesätyöseteliä itsenäisesti tueksi työnantajan palkkakustannuksiin. Kesätyösetelimallin tarkoitus on ensisijaisesti aktivoida ja motivoida nuoria hakemaan kesätöitä, mutta myös helpottaa kesätyöllistymistä. Rauman kaupungin tarjoama 400 euron tuki per nuori on ainutlaatuisen suuri, kuten myös jaettava kokonaismäärä. Pitsikaupungin kesäyrittäjäohjelma mahdollisti yhteensä 20 kesäyrittäjäpaikkaa.

Rauma sijoittui jälleen Taloustutkimus Oy:n vuonna 2022 tekemässä Kuntien imago -tutkimuksessa kärkijoukkoon sijalle 4. Tutkimuksessa arvioidaan kunnan yrittäjämyönteisyyttä yrittäjien näkökulmasta, eli millaisia arvioita

kunnassa toimivat yritykset antavat kunnasta ja miten yhteistyö kunnan kanssa toimii.

Elinkeinoelämän keskusliiton 15.2.2023 julkaiseman Kuntaranking-tutkimuksen mukaan Rauman seutu on Suomen toiseksi vetovoimaisin alue yritystoiminnalle. Rauma sijoittui toiseksi myös 2021 ja 2019 tehdyissä tutkimuksissa Tuloksiin vaikuttivat yritysten arvioissa erityisesti seuraavat tekijät: kuntapäätöksenteon yrityslähtöisyys, kuten esimerkiksi päätöksenteko ja kaavoituksen sujuvuus, oman alueen julkiset yrityspalvelut sekä osallistumismahdollisuus palveluiden tuottamiseen.

Raumalla on noin 2 500 korkeakouluopiskelijaa ja kaupunki nousi ensimmäisen kerran Suomen parhaimpien opiskelukaupunkien joukkoon sijoituessaan TOP 10 -listalla seitsemänneksi parhaaksi opiskelijakaupungiksi Suomessa. Heinä-lokakuussa 2022 toteutetun kyselyn perusteella Rauma menestyi parhaiten vetovoima -parametrissa, sillä Raumalle oli eniten hakijoita suhteessa aloituspaikkojen määrään. Opettajakoulutus on ollut perinteisesti haluttu koulutuslinja Raumalla, mutta myös ammattikorkeakoulu on haluttu opiskelupaikka. Opiskelijaelämä -parametrissa Rauma sai toiseksi parhaimmat pisteet. Erityisen hyvänä opiskelijat kokivat myös edullisen julkisen liikenteen, lyhyet etäisyydet sekä asumisen edullisuuden.

Keväällä 2022 laadittiin Rauman kaupungin joukkoliikenteen kehittämisselvitys. Kehittämisselvityksen tavoitteena oli pohjustaa reitti- ja aikataulusuunnittelua sekä paikallisliikenteen hankintaa. Lisäksi tavoitteena oli laatia selvityksen tulosten perusteella joukkoliikenteen kehittämissuunnitelma. Toimiva joukkoliikenne tukee kaupungin elinvoimaa, saavutettavuutta ja houkuttelevuutta. Työssä huomioitiin kaupungin helmikuussa 2022 teettämän joukkoliikenteen asukaskyselyn tulokset sekä kaupunkilaisille toteutetun keskustelutilaisuuden anti.

Rauman paikallisliikenteen matkustajamäärät ovat olleet laskussa jo ennen koronapandemian alkua ja vuonna 2021 laaditussa asukastytyväisyyskyselyssä joukkoliikenne sai heikoimpia arvosanoja kaupungin palveluista. Paikallisliikenteen kehittäminen on keskeinen keino kaupungin liikkumismahdollisuuksien parantamisessa. Nykytilaselvityksen perusteella kehittämiskohteiksi tunnistettiin reittien selkeys, laajentaminen, tarjonnan parantaminen, informaation ja tiedottamisen parantaminen sekä paikallisliikenteen imagon kehittäminen. Selvityksen perusteella asetettiin määrälliset palvelutasotavoitteet vuosille 2023–2028 ja annettiin suosituksia laadullisen palvelutason kehittämiseksi.

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

Kaupungin elinvoiman edistämiseksi on tehty hyvää työtä ja tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan elinvoimaohjelman 2019–2021 tavoitteissa on edistytty ja menty hyvään suuntaan, josta on hyvä jatkaa kohti uuden elinvoimaohjelman tavoitteita.

Vuonna 2022 kaupunkikehityspalveluiden toiminta sekä tiedotus on aktiivista. Järjestöjä ja muita sidosryhmiä on osallistettu elinvoiman kehittämiseen. Osoituksena kaupungin elinvoimaisuudesta on useat hyvät sijoitukset kansallisissa vetovoimaisuutta kuvaavissa tutkimuksissa. Kaupunkimarkkinoinnissa ja brändityössä on löydetty uusia keinoja, josta esimerkkinä ”Pitsikaupungin joulu” ja sosiaalisen median vaikuttajien hyödyntäminen markkinoinnissa.

Tarkastuslautakunta pitää tuloksellisena toimintatapana, että asukastyytyväisyyskyselyssä esiin nousseisiin havaintoihin puututtiin ja lähdettiin selvittämään Rauman kaupungin joukkoliikenteen kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia. Tarkastuslautakunta painottaa toimivan paikallisliikenteen tärkeyttä kaupungin elinvoiman näkökulmasta. Paikallisliikenneprojektin onnistumiseen tavoitteiden mukaisesti on kiinnitettävä huomioita.

3.2.3 Henkilöstö

Osaava henkilöstö on Rauman kaupungin tärkein voimavara. Rauman kaupunginvaltuuston 25.4.2022 hyväksymässä uudessa strategiassa 2022–2030 osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on asetettu keskiöön. Strategiaa konkretisoi henkilöstöohjelma, jossa on linjattu ne henkilöstöpolitiikan toimenpiteet, joiden avulla edistetään strategian tavoitteisiin pääsemistä. Henkilöstöohjelma on hyväksytty vuosille 2022–2025. Henkilöstöohjelman tavoitteiden mukaiset toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot määritellään vuosittain. Yksityiskohtaiset tiedot henkilöstöön liittyvistä keskeisistä asioista on raportoitu Rauman kaupungin henkilöstöraportissa 2022.

Rauman kaupungin henkilöstömäärä vuoden 2022 lopussa oli 2 769 henkilöä, joista vakinaisia oli 2 205 (79,6 %), määräaikaista 530 (19,1 %) ja työllistettyjä 34 (1,2 %). Henkilöstömäärä väheni 33 työntekijällä vuodesta 2021. Määräaikaisten työsuhteiden määrä väheni 69:llä ja vakinaisen henkilöstön määrä kasvoi 36 henkilöllä. Työllistettyjen määrä pysyi vuoden 2021 tasolla. Rauman kaupungin henkilöstömäärässä tapahtui suuri muutos 1.1.2023, kun vakinaisista palvelussuhteista 1078 siirtyi hyvinvointialueelle. Seuraavassa taulukossa on esitetty hyvinvointialueelle siirtynyt henkilöstö, sisältäen määräaikaisten työntekijät.

Sosiaali- ja terveystaloudissa vuosilomapäivät kasvoivat huomasti (2021:118,43, 2022:206,35), kun lomapalkkavelkaa tuli vähentää enintään 10 päivään/henkilö hyvinvointialueelle siirtyvien henkilöiden osalta.

Taulukko 1 Hyvinvointialueelle siirtynyt henkilöstö

Konsernipalvelut	
Palkkasihteeri	2
Palveluneuvoja	1
Pääluottamusmies	2
Työsuojeluvaltuutettu	1
Ruoka- ja puhtauspalvelut	106
Sote	1167
Sivistys	13
YHT.	1292

Koronapandemian vaikutus näkyi henkilöstön sairauspoissaolojen määrässä vuotta 2021 enemmän. Sairauspoissaoloprosentti oli 8,6 % ja sairauspoissaolopäivien kokonaismäärä kasvoi vuonna 2022 merkittävästi ollen 60 496, mikä on 16 279 päivää (+37 %) enemmän kuin vuonna 2021. Suurin määrä sairauspoissaoloista aiheutui hengitystie- ja koronainfektioista. Niistä johtuvien poissaolojen määrä kolminkertaistui tammi-lokakuussa 2022. Lyhyiden 1–3 päivän pituisten sairauspoissaolojen määrä kasvoi 34 %:lla ja 4–10 päivän pituisten poissaolojen määrä kaksinkertaistui verrattuna vuoteen 2021. Sairauspoissaolojen kasvu vuonna 2022 on valtakunnallinen trendi. Myös pitkät, yli 30 päivän sairauspoissaolot kasvoivat 4 683 päivällä vuoteen 2021 verraten, ollen kuitenkin alhaisemmalla tasolla kuin vuonna 2020. Sairauslomapäivissä mitattuna eniten kasvua oli sivistyksen ja sosiaali- ja terveystaloudien sairauslomapäivien määrässä. Kuitenkin kaikilla toimialoilla sairauslomapäivien määrä kasvoi vuoteen 2021 verraten.

Työhyvinvointikyselyn tuloksissa ei tapahtunut merkittävää muutosta vuoteen 2021 verrattaessa. Kyselyyn saatiin vastauksia 888 kpl, joten vastausmäärä putosi edellisestä vuodesta (2021: 1025 kpl). Työhyvinvointikyselyn kaikkien kysymyksien keskiarvot sijoituivat asteikolla 1–5 välille 3,7–3,9 samoin kuin vuonna 2021. Osa-aluekohtaisissa väittämässä muutokset edelliseen vuoteen nähden olivat pieniä. Myös toimialakohtaisesti tarkasteltuna merkittäviä muutoksia ei havaittu. Kaupungilla on käytössä vuosittain toteutettavan tyhy-kyselyn lisäksi jatkuva tyhy-palaute, jonka kautta henkilöstö voi antaa työhyvinvointiin ja työoloihin liittyvää palautetta milloin tahansa omalle esihenkilölleen omalla nimellään tai anonyymisti.

Kaupungilla oli vuonna 2022 avoinna yhteensä 282 työpaikkaa, joista suurin osa oli sosiaali- ja terveystoimialan ja sivistystoimialan työpaikkoja. Mikäli tarkastellaan rekrytoinnin onnistumista hakijamäärillä, vuonna 2022 onnistuttiin nostamaan hakijamääriä vuoteen 2021 verrattuna. Julkisessa haussa olleisiin vakinaisiin avoiimiin työpaikkoihin saapui keskimäärin 9,4 hakemusta, kun vuonna 2021 hakemuksia saatiin keskimäärin 6,7. Uusi työnvoimapalvelumalli astui voimaan 2.5.2022 ja mallin sisältämä työnhakuvelvoite on saattanut osaltaan vaikuttaa hakemusten määrään. Kuitenkin vuosina 2018–2020 hakijamäärät ovat olleet viime vuosia korkeammalla tasolla.

Henkilöiden vaihtuvuus on viime vuosina kasvanut ja vaihtuvuus kasvoi myös vuonna 2022. Vuonna 2022 päättyi 1324 vakinaista palvelusuhdetta, joista eläkepäätöksiä oli 68. Pääosin merkittävää vaihtuvuutta selittää sote-henkilöstön siirto hyvinvointialueen palvelukseen. Tarkasteltaessa päättyneitä vakituisia palvelusuhteita lukuun ottamatta hyvinvointialueelle siirtynyttä henkilöstöä sekä terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon henkilöstön liikkeenluovutusta Säkylään, henkilöstön vaihtuvuus oli 234 henkilöä. Vuonna 2021 päättyneitä palvelusuhteita oli 163, ja näistä eläkkeelle jääntejä 76. Päättyneistä palvelusuhteista suurin osa (1130) oli sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalta.

Vanhuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä nousi 64,7 vuoteen (2021: 64). Kaupungilta eläköityy noin 100 henkilöä vuosittain. Sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilöstön siirto hyvinvointialueelle laskee määrää, mutta iso joukko osaajia tulee eläköitymään lähivuosina.

Osaavan henkilöstön varmistamiseksi henkilöstöä tuettiin kehittämään osaamistaan monin tavoin ja vuonna 2022 laadittiin keskitettyä koulutussuunnitelmaa yhdessä henkilöstön kehittämisryhmän kanssa. Keskitetyn koulutuksen painopisteinä vuonna 2022 olivat toiminnan kehittäminen, työyhteisön jaksaminen ja vuorovai-
kutustaidot, tieto- ja viestintätekniikka sekä ammatillinen osaaminen. Lisäksi kehitettiin edelleen esihenkilöille suunnattua valmennusohjelmaa, jonka avulla tuetaan esihenkilöitä kehittämään ja ylläpitämään osaamistaan. Tulevina vuosina seuraajasuunnittelun merkitys kasvaa, kun kaupungilta eläköityvien henkilöiden määrä kasvaa.

Henkilöstön yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvät periaatteet linjattiin vuonna 2021 päivitetystä Yhdenvertaisuus-, ikä- ja tasa-arvo-ohjelmassa. Henkilöstön kokemaa yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa tarkasteltiin myös työhyvinvointikyselyssä. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskeneissa kysymyksissä koko kaupungin keskiarvot sijoituivat välille 3,8–4,7 (asteikolla 1–5), kun vuonna 2021 vaihteluväli oli hieman pienempi (3,9–4,3). Hienoista laskua edelliseen vuoteen eri ammattiryhmien yhdenvertaisessa kohtelussa, tasapuolisissa koulutusmahdollisuuksissa sekä työn ja vapaa-ajan yhteensovittamisessa.

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

Tarkastuslautakunta kantaa huolta henkilöstön työhyvinvoinnista ja työssä jaksamisesta. Sairauspoissaolojen merkittävä kasvu on kuormittanut sekä henkilöstöä että esihenkilöitä. Henkilöstön työhyvinvointiin ja jaksamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Erityinen haaste kaupungille on osaavan työvoiman saanti ja henkilöstön sitouttaminen kaupunkiorganisaatioon. Rauman kaupungin tulee edistää kilpailukykyisyyttään kuntatyönantajien joukossa. Osaavan henkilöstön saatavuuteen tulee kiinnittää huomiota panostamalla kaupungin veto- ja pitovoimatekijöihin, mutta myös mahdollistamalla erilaiset työn tekemisen muodot, kuten osa-aikatyö. Veto- ja pitovoiman edistämisestä sekä henkilöstön hyvinvoinnin edistämisestä konkreettinen esimerkki olisi ePassin tai muiden henkilöstöetujen arvon nostaminen.

Kaupungin henkilöstörakenteessa tapahtui merkittävä muutos vuoden 2023 alusta, kun yli kolmannes kaupungin henkilöstöstä siirtyi hyvinvointialueelle.

3.2.4 Maapolitiikka

Maapoliittinen ohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 10.12.2018. Ohjelma täsmensi Rauman strategiaa 2017–2021 maankäytön strategisen suunnittelun ja ohjauksen osalta. Rauman kaupungin maapolitiikan päätavoitteena oli kaupungin elinvoiman ja hyvinvoinnin edistäminen. Maapoliittisen ohjelman keskeisiä mittareita ovat mm. maanhankinta ja tonttien luovutukset.

Onnistunut maapolitiikka on keskeinen osa myös Rauman uuden strategian ja elinvoiman edistämistä. Uusi maapoliittinen ohjelma on valmistelussa. Ohjelmassa määritellään maapolitiikan lähtökohdat, asetetut tavoitteet, käytettävät keinot ja keinojen käyttämisen periaatelinjaukset.

Yksi kaupungin maapolitiikan tavoitteista on kohtuuhintainen, monipuolinen ja kysyntää vastaava asuin- ja yritystonttitarjonta. Asuntotonttien osalta on kaavoitettu monipuolisesti tontteja omakoti-, rivitalo- ja kerrostaloasumiseen. Vanhalahden 2. vaihe rakennettiin valmiuteen, joka mahdollistaa asuntorakentamisen (26 omakotitalotonttia).

Vuokrattujen tai myytyjen yritystonttien määrä laski hieman vuoteen 2021 nähden. Yritystonttien tarjonnan

osalta useimpia yritystonttivarauksia on jatkettu ja hankkeet odottavat mm. yleisen hintatason laskua ja parempaa ennustettavuutta. Yritystonttien markkinointia jatkettiin vuonna 2022 ja Lakari-Liinalan alueen markkinointi käynnistyi. Yritysalueita on markkinoitu eri lehdissä ja alueet on viistoilmakuvattu markkinoinnin edistämiseksi. Markkinointia kehitetään edelleen vuoden 2023 aikana yhteistyössä kaupunkikehityksen kanssa. Rakennusvalvonnan lupien vähäisempi määrä vuonna 2022 asuin- ja yritysrakentamisen osalta heijastui myös maksutuottoihin.

Vanhan Rauman asemakaavamuutos eteni ja asemakaavamuutoksen luonnosvaihe 1 asetettiin nähtäville ja lausuntopyynnöille joulukuussa 2022. Vanhan Rauman asemakaavamuutoksen tavoitteena on ohjata alueen kehittämistä ja suojelua siten, että turvataan Vanhan Rauman arvot valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä ja maailmanperintökohteena. Kaavoitettavaan alueeseen sisältyy koko Vanhan Rauman maailmanperintöalue sekä vähäisempiä osia maailmanperintökohteen suojavyöhykkeestä. Kaavatyön taustaksi on laadittu laajoja selvityksiä jo useamman vuoden ajan. Kaavan lopullista valmistumista on syytä kiirehtiä.

Taulukko 2. Kaupungin maaomaisuus ja tonttien luovutukset 2017–2022.

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
MAAOMAISSUUS						
Kaupungin maaomaisuus (ha)	7863	7837	7856	7850	7868	7881
Vuokra-alueet (ha)	711	973	750	730	730	745
TONTTIEN LUOVUTUKSET						
Luov. pientalotontit (kpl)	28	21	10	18	21	22
Luov. kerrostalotontit (kpl)	0	3	1	1	5	2
Luov. yritystontit (kpl)	13	6	6	6	17	11

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

Kaavaprosessien nopeuteen ja joustavuuteen on syytä kiinnittää huomiota.

3.3 Toimialojen, liikelaitosten ja konserni-yhtiöiden toiminnan arviointi

Toimialat ovat vuoden 2022 talousarviossa asettaneet omat kehittämistoimenpiteensä kaupunginvaltuuston 27.11.2017 hyväksymän strategian eli Rauman Tarkastuslautakunnan toteuttamiseksi. **Toimenpiteiden suuren määrän vuoksi tarkastuslautakunta keskittyy arvioinnissaan muutoksiin ja poikkeamiin sekä niihin tavoitteisiin, jotka eivät ole toteutuneet.**

Toimialakohtaisten tavoitteiden toteutumisen arviointi perustuu tilinpäätökseen, keskeisiin raportteihin (mm. hyvinvointiraportti) ja muihin selvityksiin sekä työohjelman mukaisiin viranhaltijoiden kuulemisiin tarkastuslautakunnan kokouksissa. Kokouksissa saatujen tietojen lisäksi tarkastustoimi on kerännyt arvioinnin tueksi tarpeelliseksi katsomiaan tietoja.

Arvioinnin tuloksena osoitetaan joitain **kehittämiskohteita ja suosituksia** (keltaiset korostukset) ja **erityisiä huomioita / tavoitteista poikkeamia** (punaiset korostukset). Lisäksi joitain **erityisen myönteisiä toteutumisia ja onnistumisia** on nostettu esiin (vihreät korostukset).

3.3.1 Konsernihallinto ja -palvelut

Konsernihallinnon toimintakate toteutui 4,2 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Toimintatuotot ylittivät talousarvion 1,0 milj. eurolla ollen 24,4 milj. euroa. Toimintakulut toteutuivat 3,2 milj. euroa talousarviota pienempinä.

Konsernipalveluiden toimintakate toteutui muutettuun talousarvioon verrattuna 0,4 milj. euroa parempana ollen 9,1 milj. euroa. Henkilöstökulut sekä aine-, tarvike- ja tavarakulut toteutuivat budjetitua pienempinä, kun taas palvelujen ostojen budjetti ylittyi n. 88 tuhatta euroa. Lisäkustannuksia syntyi Microsoftin E3-lisenssien hankinnasta. Konsernihallinnon toimintamenot kasvoivat 14,8 % vuoteen 2021 nähden. Konsernipalvelut -toimialan alaiset palvelualueet alittivat kaikki talousarviossa asetetun toimintakatteen, ainoastaan tiedonohjaus ylitti toimintakulunsa hieman, noin 44 tuhannella eurolla, mutta toimintakate alittui toimintatuottojen toteuduttua ennakoitua parempina.

Vuoden 2022 VVR-toimenpideohjelman säästötavoitteena yhteisten palveluiden osalta oli 50 tuhatta euroa. Tavoitteena oli 35 tuhannen euron säästö yhtenäisten virtuaalisten tukipalveluprosessien kehittämisellä ja 15

tuhannen euron säästö palkattomista vapaista. Vuonna 2022 toteutuneet säästöt olivat 41 tuhatta euroa, josta n. 6 tuhatta muodostui palkattomista vapaista ja loput päätöksestä olla täyttämättä yhtä eläköitymisen vuoksi vapautuvaa vakanssia. Yhteensä vuosina 2020–2022 konsernipalveluiden säästötavoitteet toteutuivat 46 tuhatta euroa yli tavoitteen.

Tavoitetta tukipalveluiden keskittämisestä on viety eteenpäin, kun valtuusto päätti kokouksessaan keväällä 2021 kaupungin liittymisestä Kuntien Hetapalvelut Oy:n osakkaaksi ja kaupunginhallitus teki hankintapäätöksen talous- ja henkilöstöhallinnon Abilitan Unit4 -järjestelmästä. Taloushallinnon toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön 1.1.2022. **Järjestelmän käyttöönotossa on ollut haasteita**, joita ennakoitiin jo arviointikertomuksessa keväällä 2021. Haasteita vuonna 2022 ilmeni mm. talouden seurantatietojen ja osavuositarkastusten laadinnassa, yhteensopivuudessa muiden järjestelmien kanssa sekä havaituissa toiminnallisissa ja teknisissä muutoksissa. Lisäksi henkilöstömuutokset ovat aiheuttaneet resurssi- ja osaamisvajetta ja koulutusta käyttöönotossa olisi pitänyt olla enemmän. Järjestelmän käyttöönottovaihe on edelleen keskeneräinen ja on aiheuttanut lisätyötä mm. talouden seurantatietojen oikeellisuuden varmistamiseksi. Käyttöönoton tueksi on rekrytoitu määräaikaista lisähenkilöstöä.

Konsernipalvelut-toimiala on koordinoanut myös vuonna 2022 hyvinvointialuemuutokseen varautumista kaupunkitasoisesti. Henkilöstöhallintaan liittyvä valmistelu eteni alkuvuodesta hyvinvointialueen asettaman henkilöstöjaoston koordinoimana, jonka jälkeen valmistelu on keskittynyt eri osa-alueiden ympärille koottujen työryhmien kautta. Rauman kaupungin henkilöstöohjaus on ollut mukana henkilötietojen siirron valmistelussa ja siihen liittyen suoritettiin myös tarvittavat YT-menettelyt. Henkilötietojen siirtoja valmisteltiin syksystä 2022 alkaen. Hyvinvointialueen muodostamiseen liittyvää taloushallinnon valmistelukoordinaatiota tehtiin poikkihallinnollisessa työryhmässä.

Vuonna 2022 valmisteltiin myös kuntaan jäävän hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen organisointia. Kaupungin vastuulle jäävän terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden tehtävien (HYTETU) strateginen päävastuu määriteltiin kaupunginhallitukselle ja operatiivisesti tehtävä keskitettiin konsernipalvelut-toimialan tiedonohjaus-palvelualueelle. Lisäksi muodostettiin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden ohjausryhmä, johon nimettiin poliittinen luottamushenkilöedustus. Hyvinvoinnin,

terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi ja kunnan, hyvinvointialueen ja eri verkostojen yhdyspintojen jatkumiseksi perustettiin Raumalla aikuisten ja ikäihmisten timanttityöryhmät. Hyvinvointiohjelman valmistelu aloitettiin elokuussa 2022.

Konsernipalveluiden toimialan alaisuudesta hyvinvointialueen alaisuuteen siirtyi 1.1.2023 alkaen yhteensä n. 104 henkilöä (105,6 htv), joista suurin osa oli ruoka- ja puhtauspalveluiden henkilöstöä.

Digitalisaation edistämiseen, teknologian hyödyntämiseen sekä hallinnon sähköistämiseen liittyvät tavoitteet toteutuivat toimintavuonna osittain. Pääosin hallinnon

sähköistämiseen ja digitalisaation hyödyntämiseen liittyvissä hankkeissa edistytettiin, mutta kokonaisuuksia ei ehditty saada valmiiksi. Esimerkiksi palveluprosessien sähköistämisessä edistytettiin, mutta julkaisut siirtyivät vuodelle 2023. Työelämäkeskustelujen sähköistämisen osalta vuonna 2022 selvitettiin erilaisia vaihtoehtoja alustaksi sähköisille lomakkeille. Yhtenäisen tuotteistamismallin ja muiden tuotteistamiseen liittyvien kehittämis-toimenpiteiden laadinta ei edennyt uuden taloushallinnon tietojärjestelmän käyttöönoton sitoessa henkilöresursseja.

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa merkittävästi kaupungin palveluprosessien rajapintoihin. Keskeinen kokonaisuus hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyttyä on kaupungin, hyvinvointialueen sekä muiden sidosyksiköiden välisen yhdyspintatyön toimivuuden varmistaminen. Tarkastuslautakunta painottaa HYTETU-työn merkitystä.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan henkilöstön siirto hyvinvointialueelle toteutui tavoitteiden mukaisesti. Kokonaisuudessaan hyvinvointialueen valmistelussa tultiin Satakunnan hyvinvointialueella jälkijunassa moneen muuhun hyvinvointialueeseen verrattuna, minkä seurauksena myös kaupungin päässä on jouduttu odottelemaan esimerkiksi yhdyspintatyön toteutuksen aloittamista. Esimerkiksi tarkastuslautakuntaa lukuun ottamatta hyvinvointialueen lautakuntatyöskentely on aloitettu vasta vuoden 2023 puolella.

Kaupungin taloushallinnon järjestelmämuutos on haastanut toimintaa laajasti. Uuden järjestelmän käyttöönotto ei ole toiminut riittävällä tavalla. Talouden johtaminen ja seuranta on vaikeutunut ja tiedon oikeellisuudessa on ollut epävarmuutta. Uuden järjestelmän hankinnalla tavoiteltiin myös henkilöstön työmäärän vähentymistä mm. järjestelmän raportointitoimintojen ollessa nykyaikaisempi. Järjestelmämuutoksen vaatimaan työmäärään ei osattu varautua, ja talous- ja henkilöstöjärjestelmän vaihdos on lisännyt konsernipalveluiden henkilöstön työmäärää sekä järjestelmän käyttöönoton että erilaisten virheiden korjausten osalta. Järjestelmän käyttöönotto on aiheuttanut myös mittavia ongelmia laskutuksessa ja perinnässä.

Konsernipalveluiden henkilöstöä sitoi ja kuormitti myös hyvinvointialueen valmisteluun liittyvä avustava- ja yhteistyö, jota tehtiin oman normaalin työtehtävän ohella. Tarkastuslautakunta on huolissaan konsernipalveluiden henkilöstön työssäjaksamisesta.

3.3.2 Työllisyyden hoito

Työllisyyden hoidon toimintakate, -2,9, milj. euroa, ylitti muutetun talousarvion n. 0,3 milj. eurolla. Toimintakate koheni 11,5 % edellisestä vuodesta ja toimintakulut laskevat 10,8 %. Toimintatuotot toteutuivat noin puolet muutotalousarviota pienempinä, johtuen KEHA-keskuksen viiveestä palkkatukien käsittelyssä. Kelan pitkäaikaistyöttömien kaupungin maksuosuus oli edelleen melko

korkealla tasolla, vaikka korona-aikoihin verrattuna tilanne on helpottanut. Työmarkkinatuen maksuosuus oli vuonna 2022 yhteensä 2,24 milj. euroa (2021 2,66 milj. euroa ja 2020 noin 2,31 milj. euroa).

Koronakriisin myötä pitkäaikaistyöttömien työllistämisen vaikeutui. Ongelma on koko valtakunnan kattava.

Tämä on selkeästi heijastunut Kelan pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuen maksuosuuteen. Koronapandemia heikensi työllisyysenhoidon toimintaedellytyksiä, mikä näkyi vielä keväällä 2022. Lisäksi koronapoikkeussääntöjen perusteella myös useita kymmeniä raumalaisia yrittäjiä oli ajautunut Kelan pitkäaikaistyöttömien maksuosuuslistalle.

Hyvinvointialueen valmistelu näkyi palkkatuettujen henkilöiden määrässä. Kevään aikana soten eri yksiköissä oli vielä työllistettyjä, mutta kevään jälkeen työllistettyjen määrä laski, sillä hyvinvointialueen valmistelussa ei ollut tietoa, miten palkkatukiasiat hyvinvointialueella hoituisivat ja yksiköiden esimiehet olivat varovaisia työllistämisen suhteen.

Kokonaisuutena työllisyysaste on Raumalla ja koko Satakunnassa noususuunnassa ja työttömien työnhakijoiden määrä laski Raumalla vuoteen 2021 verrattuna. Joulukuussa 2022 työttömien osuus Raumalla oli 9,1 %, kun se vuotta aiemmin oli 9,4 %. Satakunnassa työttömien työnhakijoiden osuus oli 10 % työvoimasta vuodenvaihteessa 2022, mikä on lähellä koko maan tasoa 9,9 %. Työttömiä työnhakijoita oli Raumalla vuoden 2022 lopussa yhteensä 1 645 (vuotta aiemmin 1 700). Työvoiman kysyntä on jatkunut vilkkaana ja pitkäaikaistyöttömien määrä Satakunnassa laski valtakunnallisen trendin mukaisesti. Pitkäaikaistyöttömien määrä Raumalla laski vuoteen 2021 verrattuna 65 henkilöllä ollen 485.

Seuraavassa kuvaajassa on esitetty työttömien osuus työvoimasta vuosina 2012–2022 Rauman, Satakunnan ja koko maan osalta. Trendi on kaikilla alueilla tarkasteltuna ollut saman suuntainen. Työttömien osuus työvoimasta on ollut suurimmillaan vuosina 2015–2016 ja vuonna 2020. Raumalla työttömien osuus työvoimasta on vuoden 2015 jälkeen ollut koko maan ja Satakunnan tasoa alhaisempi.

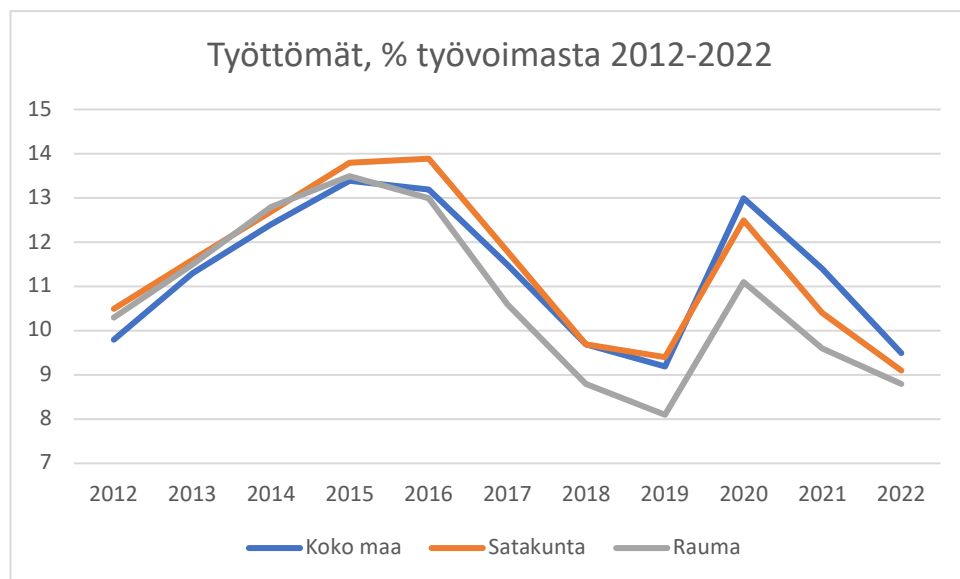
Työllisyysenhoidon onnistumisella on merkittävä vaikutus yhteiskunnan kokonaishyvinvointiin. Työllisyysenhoidon palvelut kohdentuvat erityisesti osatyökykyisille ja pitkäaikaistyöttömille. Työllisyysenhoidon kautta ehkäistään perheiden syrjäytymistä ja edistetään perheiden hyvinvointia. Toimilla ehkäistään myös ylisukupolvisia syrjäytymisen ja huono-osaisuuden jatkumia.

Työllisyysenhoidon kohdistuu myös merkittäviä muutoksia lähivuosina, kun TE-palvelut siirtyvät kunnille 1.1.2025. TE-uudistuksessa työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut tulevat osaksi kuntien työllisyys- ja elinvoimatehtäviä.

3.3.3 Sosiaali- ja terveystoimiala

Vuosi 2022 oli sosiaali- ja terveystoimialan viimeinen vuosi Rauman kaupungin toimialana. Sosiaali- ja terveystoimialan toimintakate, -153 milj. euroa, ylitti muutetun talousarvion 4,4 milj. eurolla (103 %). Toimintakulut ylit-

Kuvio 1 Työttömien osuus työvoimasta 2012–2022



Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2023

tyivät 6,0 milj. eurolla (104 %) ja toimintatuotot 1,6 milj. eurolla (109 %). Toimintakatteen ylityksestä soten oman toiminnan ylitystä oli 3,5 milj. euroa ja erikoissairaanhoidon ylitystä 1,2 milj. euroa. Oman toiminnan osalta ylitys muodostui pääasiassa terveystalouden ja ikääntyneiden palveluiden toimintakatteen toteutumisesta talousarviota heikompana.

Vuoteen 2021 verrattuna toimintakulut kasvoivat 4,2 % ja toimintakate kasvoi 7,6 %. Sotekustannusten kasvua pyrittiin hillitsemään talousarviossa 2022, kun alkuperäisessä talousarviossa määrärahoja budjetoitiin 7,5 milj. vuoden 2021 tilinpäätöstä vähemmän. Muutostalousarviossa jouduttiin kuitenkin hakemaan lisärahoitusta toimintakate- ja lopulta toimialan toimintakate ylitti muutetun talousarvion vielä 4,4 milj. eurolla. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintakate toteutui siis 10,6 milj. heikompana. Toimialan talousarvion toteutumista selittää osittain sairaanhoitopiirin laskutuksen toteutuminen 3 milj. euroa ennakoitua suurempana, sotesopimuksen kertaerä koronatyöstä (0,4 milj. euroa) sekä palvelusetelin ennakkomaksujen purku (0,6 milj. euroa). Lisäksi kaupungin talousjärjestelmän ongelmat ovat vaikeuttaneet talouden seuranta.

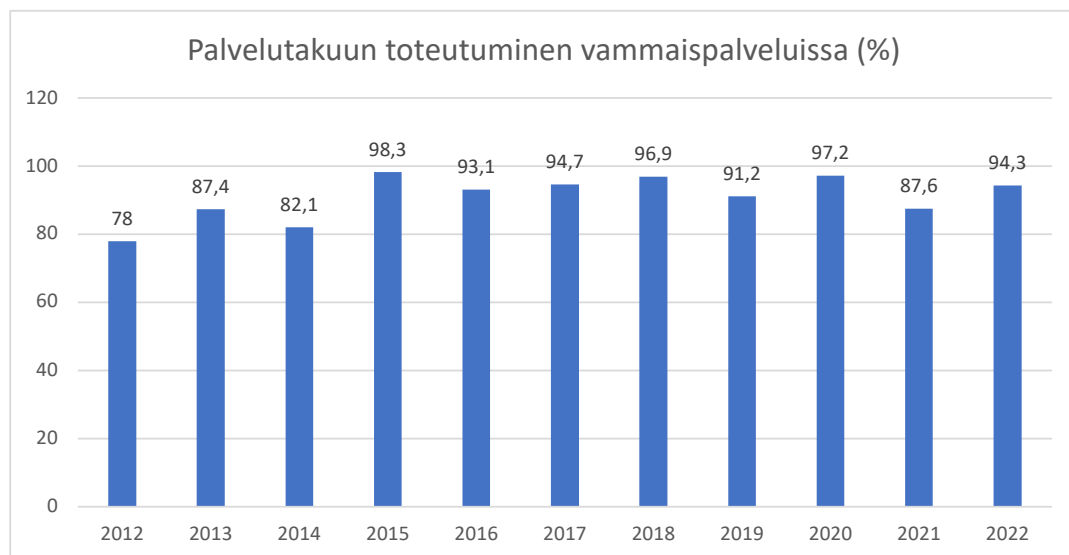
Korona-pandemia näkyi toiminnassa monin tavoin vielä vuonna 2022. Korona-aika aiheutti hoitovelkaa, kun siirryneiden toimenpiteiden lisäksi suuri määrä ehkäiseviä palveluita oli tauolla joko koronarajoitusten tai henkilöstön ja asiakkaiden korona-altistusten vuoksi. Vaikka valtion korvaukset suoriin koronakustannuksiin kattoivat

vuonna 2022 koronasta aiheutuneet menot, on korona aiheuttanut lisäkustannuksia palvelutarpeen kasvusta johtuen. Talousarviota 2022 laadittaessa ei varauduttu korona-ajan jatkumiseen eikä korona-ajasta aiheutuneeseen palvelutarpeen kasvuun. Palvelutarpeiden kasvuun ei myöskään saatu valtionavustusta. Koronan kerrannaisvaikutukset tulevat näkymään palvelujen kasvavana tarpeena vielä ainakin vuonna 2023 hyvinvointialueella.

Korona näkyi myös henkilöstön sairauspoissaoloissa ja henkilöstön saatavuudessa. Koronarokotusten organisointi työllisti läpi vuoden ja lisäsi määräaikaisen henkilöstön kuluja. Sosiaali- ja terveystalouksissa henkilöstövajasta ja -kuormitusta aiheuttivat koronasta johtuvat poissaolot sekä koko vuoden voimassa ollut tartuntatautilain väliaikainen muutos, joka kielsi rokottamattoman henkilöstön käytön asiakastyössä. Henkilöstövajeeseen vuonna 2022 vaikutti lisäksi Superin ja Tehyn työtaistelutoimet sekä ikääntyneiden palvelujen henkilöstömitoitus. Henkilöstöresurssien puutteen vuoksi ikääntyneiden palveluissa jouduttiin kesällä vähentämään vuoroa ja lyhentämään kotihoitoa käyntiaikoja. Korona-aikana ehkäisevien palveluiden ja aktiviteettien väheneminen on näkynyt asiakkaiden ohjautumisena raskaampien palveluiden piiriin.

Toimialan yhtenä tavoitteena vuodelle 2022 oli henkilöstön monipuolisen osaamisen lisääminen sekä henkilöstön voimavarojen ja riittävyyden lisääminen. Tavoitteeseen liittyen toimintavuonna on otettu käyttöön esimieskompassi, lisätty oppisopimuskoulutuksia ja

Kuvio 2. Palvelutakuun toteutuminen vammaispalveluissa (%) vuosina 2012–2022



oppilaitosyhteistyötä sekä hyödynnetty työkiertomahdollisuuksia ikääntyneiden palveluissa. Lisäksi oltiin mukana kansainvälisessä rekrytoinnissa ja palkkatuetyöllistettyjä sekä kuntouttavan työtoiminnan työntekijöitä hyödynnettiin työssä ja samalla edistettiin työttömien työllisyyspolkuja.

Koronasta ja henkilöstön saatavuuden haasteista huolimatta hoidon saatavuus pystyttiin turvaamaan olosuhteisiin nähden melko hyvin ja lakisääteiset tehtävät saatiin hoidettua pääsääntöisesti hoito- ja palvelutakuuajojen puitteissa. Terveyspalveluiden tavoitteena oli hoito- ja palvelutakuuajojen saavuttaminen koronan jälkeisessä ajassa niin, että hoitoon pääsy lääkärille ja hoitajalle tapahtuu enintään 14 vrk sisällä. Tavoite toteutui keskiarvoja tarkasteltaessa niin, että lääkärin vastaanotolle pääsi keskimäärin 12,8 vrk kuluessa ja hoitajalle keskimäärin 5,6 vrk kuluessa. Huomattavaa on kuitenkin, että lääkärille pääsyn vaihteluväli pääterveysasemalla oli 3,5–32 vrk. Hoitajalle pääsyn vaihteluväli pääterveysasemalla oli 1–12 vrk, mikä pysyi tavoitteen rajoissa. Verrattaessa vuosiin 2021 ja 2020 hoitoon pääsy lääkärille parantui.

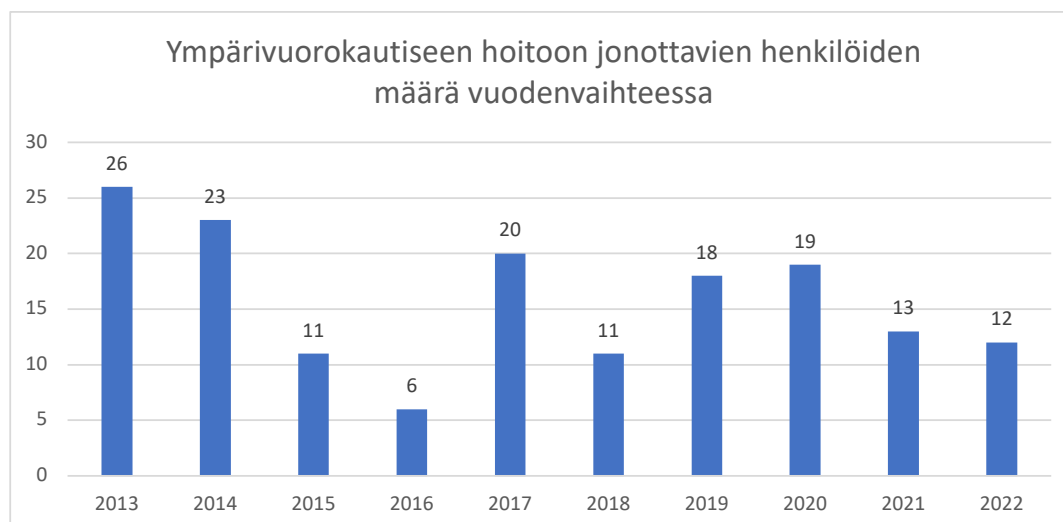
Suunterveydenhuollossa korona-aika ei ole Raumalla kasvattanut jonoja monen muun kunnan tavoin, vaikkakin hoitoonpääsyajat ovat hieman pidentyneet erityisesti suuhygienistille perusvastaanotolle tarkasteluajanjaksoilla vuodesta 2020. Hammas-Halssi on pitänyt suunterveydenhuollon Raumalla erittäin laadukkaana toimintana, jonka tarkastuslautakunta toivoo hyvinvointialueen ottavan jatkossa laajemmin käyttöön.

Sosiaalipalveluissa palvelutakuuajat olivat jotakuinkin ennen korona-aikaa olevissa luvuissa, joskin lastensuojelussa on näkyvissä pientä heikennystä sekä lastensuojeluasian vireilletulon että palvelutarpeen valmistumisen määräajoissa. Lastensuojelun palvelutakuu, eli lasta koskevien asioiden vireilläoloaika max. 7 vrk toteutui 99,3 %:ssa tapauksista, kun vuonna 2021 palvelutakuun aikarajoissa pysyttiin 100 %:sti. Lastensuojelun palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä vireille tulosta ja sen on valmistuttava kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Kolmen kuukauden määräajassa valmistui vuonna 2022 98,2 % palvelutarpeen arvioinneista, kun vuonna 2021 vastaava luku oli 99,5 %.

Vammaispalveluissa palvelutakuun toteutuminen parani edellisestä vuodesta. Vammaispalvelulain 3a §:n velvoite aloittaa palvelutarpeen arviointi viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä toteutui 94,3 %:sti, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 87,6 % (kuvio 2). Ikääntyneiden palveluiden osalta ympärivuorokautiseen hoitoon paikkaa odottavien osuus pysyi vuoden 2021 tasolla.

Vuonna 2022 toiminnassa näkyi myös valmistautuminen hyvinvointialueiden muodostumiseen 1.1.2023 alkaen. Sosiaali- ja terveystoimiala osallistui hyvinvointialueen kehittämis- ja valmisteluryhmiin ja toimialan johto myös VATEn eli väliaikaisen valmistelutoimielimen sekä palvelurakenneryhmän työhön. Lisäksi valmisteltiin ympäristöterveydenhuollon liikkeenluovutus Etelä-Satakunnan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueelle.

Kuvio 3. Ympärivuorokautiseen hoitoon jonottavien henkilöiden määrä 31.12. vanhuspalveluissa



Kiinteistöjen käytössä toteutettiin paljon muutoksia vuonna 2022. Muun muassa Kaunisjärven uusi ikääntyneiden hyvinvointikeskus valmistui ja toiminta aloitettiin 1.9.2022 ja osa ikääntyneille suunnatuista terveystalouksista siirtyi Kaunisjärvelle. Vuoden lopulla vammaispalvelujen toimistotilat siirtyivät osana RauSote-kehittämismallia Mansikkapaikkaan. Terveyskeskuskiinteistön ja sairaanhoitopiirin omistaman sairaalakiinteistön uudistamista RauSote-mallin mukaisesti jatkettiin ja toiminnallinen ja kiinteistöjen kuntoon perustuva selvitys valmistui. Kiinteistöratkaisun jatkovalmistelu sekä kiinteistöjen rakennushanke saatiin hyvinvointialueen investointisuunnitelmaan.

Rauman vahvaan talouteen liittyen tavoitteena oli tehostaa toimitilojen käyttöä ja etsiä tapoja vähentää ylimääräisiä vuokratuloja. Tavoitteena oli myös vuonna 2022 suorittaa kustannusvertailu oman ja ostopalveluna tuotetun asumispalvelun välillä. Tavoite ei toteutunut, mutta on käynnissä.

Puteus-Yhtiöt Oy on toukokuussa 2023 jättänyt Satakunnan käräjäoikeudelle haastehakemuksen koskien eräitä sosiaali- ja terveystoimen käytössä olleita tiloja. Puteus-Yhtiöt Oy vaatii kaupungilta n. 9,5 miljoonan euron suuruisia vahingonkorvauksia. Lisäksi vaaditaan oikeudenkäyntikuluja. Kaupungin näkemyksen mukaan vaade on perusteeton, mutta prosessista aiheutuu vähintäänkin oikeudenkäyntikuluja.

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota sosiaali- ja terveystalouksien talousarvion ylittymiseen, kun koronatilanteen jatkumiseen ei ollut varauduttu talousarviossa 2022. Taloutta haastoi myös henkilöstön sairauspoissaolot, henkilöstön saatavuus sekä palvelutarpeen kasvu.

Väestön ikääntyminen näkyy myös Raumalla ja yli 75-vuotiaiden määrä kasvoi 226 henkilöllä vuoteen 2021 ja 454 henkilöllä vuoteen 2020 verrattuna. Tämä kasvattaa tulevaisuudessa ikääntyneiden palvelujen tarvetta.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan edelleen hankalasta koronatilanteesta ja henkilöstön saatavuuden ongelmista huolimatta toiminta saatiin järjestettyä hyvin ja palveluja pystyttiin tarjoamaan pääsääntöisesti hoito- ja palvelutakuun määräajoissa. Tarkastuslautakunta nostaa esiin huolen henkilöstön työssäjaksamisesta ja työhyvinvoinnista.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystalouksista on vastannut Satakunnan hyvinvointialue. Palveluiden järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueelle, on Rauman kaupungin tehtävänä jatkossa toimia sosiaali- ja terveystalouksien osalta kuntalaisten edunvalvojana.



3.3.4 Sivistysvaliokunta

Sivistystoimialan toimintakate, -84 milj. euroa, alitti muutetun talousarvion 0,3 milj. eurolla ja toimintakulut alittivat 17 tuhannella eurolla. Talousarvioon tehtiin vuoden 2022 aikana muutoksia kasvattamalla toimintamenoja 2,9 milj. euroa ja toimintatuottoja 0,6 milj. euroa. Toimintakate kasvoi 10,4 % edellisestä vuodesta. Toimintakulut kasvoivat 10,3 %. Kasvua edelliseen vuoteen selittää sisäisen vuokrausjärjestelmän muutokset, minkä johdosta sivistysvaliokunnan alaiset sisäiset vuokrat nousivat 5 milj. euroa vuoteen 2021 verrattuna. Lisäksi talouden toteumaan vaikuttivat mm. koronapandemia, sota Ukrainassa, yleinen kustannusten nousu ja lakimuutokset. Korona näkyi vuonna 2022 lisääntyneiden kustannusten lisäksi tulopuolella mm. uimahallin ja liikuntapaikkojen maksutuloissa.

Sivistystoimialan toiminnan tavoitteet toteutuivat ja etenivät pääosin suunnitellusti vaikkakin korona vaikutti edelleen toimialan toimintaan erityisesti keväällä 2022. Osaa palveluita koskivat alkuvuonna vielä erilaiset rajoitukset ja koulut sekä päiväkodit toimivat poikkeusjärjestelyin. Kasvava haaste on erityislasten ja -oppilaiden määrän kasvu sekä varhaiskasvatukseen että perusopetuksen piirissä. Korona-aika on myös kasvattanut tuen tarvetta sekä kuilua menestyvien ja tukea tarvitsevien oppilaiden välillä. Koronan vaikutuksia opetukseen ja oppilaisiin selvitettiin koronakyselyllä, joka on toteutettu marraskuussa 2020, toukokuussa 2021 ja toukokuussa 2022. Kyselyn perusteella tukiopetuksen määrä on kasvanut koronavuosina. Samoin arvio laaja-alaisen

erityisopetuksen tarpeesta kasvoi vuonna 2022, mutta hieman vähemmän kuin vuonna 2021. Erityisen tuen oppilaiden määrän kasvu on kuitenkin korona-aikaa pidempi trendi, joka haastaa toimintaa tulevina vuosina.

Korona näkyi vuonna 2022 sekä oppilaiden että henkilöstön poissaoloissa. Oppilaiden poissaolot kasvoivat merkittävästi vuonna 2022, mikä voi heijastua myös osittain tuen tarpeen kasvuun. Varhaiskasvatuksessa lasten poissaolot eivät merkittävästi lisääntyneet. Henkilöstön sairauspoissaolot ovat olleet korkealla tasolla läpi vuoden, mikä heijastui sijaistarpeeseen. Sivistystoimialan sairauspoissaolot olivat kaupungin keskiarvon tasolla olleen 18,2 pv/htv vuonna 2022, kun vuonna 2021 sairauspoissaolot toimialalla olivat 12,9 pv/htv.

Toimialalle asetetuista tavoitteista oppivelvollisuuden laajentamisen toteutukseen liittyvät toimenpiteet toteutettiin, toimintamallit ja sopimukset valmisteltiin ja otettiin käyttöön vuonna 2022. Tehostetun ohjauksen toimintamalli otettiin käyttöön 8.- ja 9. -luokkalaisille. Nuorisopalveluissa koulutuksen järjestäjän (Winnova) ja nuorten työpajan yhteistyösopimus päivitettiin. Lukiossa otettiin käyttöön esim. poissaoloseurannan ja maksuttomien opiskelijoiden päätelaitteiden ja oppimateriaalien osalta toimintamallit. Maahanmuuttajille suunnattu lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) päättyi lain tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (TUVA) astuttua voimaan 1.8.2022 alkaen. TUVA-koulutuksessa yhdistyvät aiemmat perusopetuksen lisäopetus, lukioon



valmistava koulutus (LUVA) ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (VALMA). Koulutuksen järjestäjänä toimii Raumalla Winnova. Varhaiskasvatuspalveluiden varahenkilöjärjestelmä uudistettiin vuonna 2022 ja varhaiskasvatussuunnitelmat päivitettiin varhaiskasvatuksen lakimuutoksen seurauksena. Lapsen ja nuoren aktiivisen, luovan ja merkityksellisen elämän edistämisen tavoitetta kehitettiin jatkovalmistelemalla Rauman harrastamisen mallia.

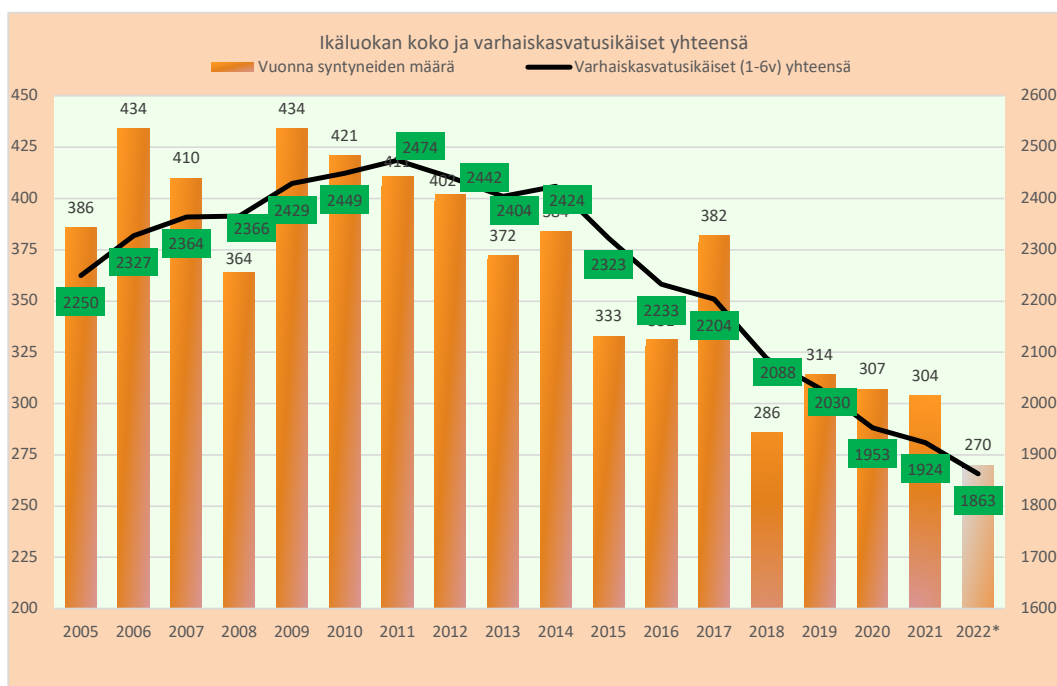
Investoinneista Karin kampuksen valmistelu käyttäjätoimialana eteni suunnitellusti ja kampuksen johtaja valittiin sekä johtoryhmän toiminta käynnistettiin. Myös henkilöstöä on koulutettu tulevaan. Liikunnan uudelleenorganisointi kohti kampusta valmistui.

Hyvinvointialueuudistus näkyi myös sivistysvaliokunnan toiminnassa, kun opiskeluhoollon henkilöstön siirtymistä valmisteltiin vuoden 2022 aikana. Opiskelijahuollon palvelut siirtyivät hyvinvointialueelle 1.1.2023. Yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa käynnistyy monin paikoin vasta vuoden 2023 aikana. Yhteistyön ja uusien yhteistyömuotojen kehittäminen on tärkeää, jotta opiskeluhoollon yksilötyö jatkuu tarpeiden mukaisesti ja kunnan vastuulle jäänyt yhteisöllinen opiskeluhoollotyö vahvistuu.

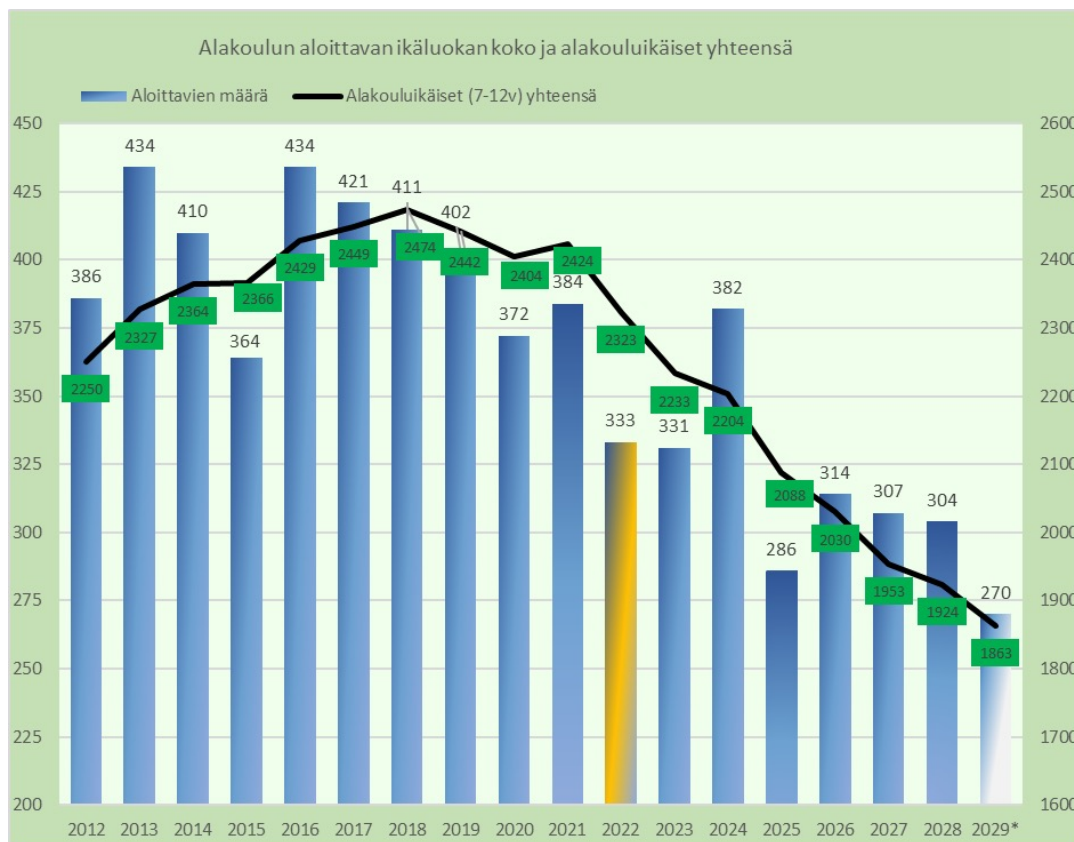
Hyvinvointialueuudistuksen lisäksi Ukrainan sota vaikutti merkittävästi sivistysvaliokunnan toimintaan, kun jo maaliskuussa 2022 saapuivat ensimmäiset sotaa pakooneet perheet. Perusopetukseen valmistavaan opetukseen perustettiin Nanun kouluun kolmas ryhmä huhtikuun alussa. Lasten kouluun tuloa viivästytti alkuvaiheessa keväällä terveystarkastusten ruuhkautuminen. Syksyllä valmistavan opetuksen ryhmiä perustettiin vielä kolme lisää. Valmistavan opetuksen oppilaista 2/3 on ukrainalaisia. Oppilaita perusopetuksen valmistavassa opetuksessa on n. 70 ja varhaiskasvatuksessa n. 20. Kaupunki sai Ukrainasta tulleiden lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen 53 tuhannen euron erityisavustuksen valtionavustuksena. Lisäksi ukrainalaisten kotoutumista edistettiin kansaisopiston järjestämällä kielikursseilla.

Tulevaisuudessa merkittävänä vaikuttavana tekijänä ovat edelleen voimakkaasti pienentyvät ikäluokat ja palvelurakenteen sopeuttaminen niihin (kuviot 4, 5 ja 6). Vuonna 2022 syntynyt ikäluokka on Rauman nykyhistorian pienin. Aluksi vaikutukset näkyvät, joskin lievempanä, varhaiskasvatuksessa ja sitten alakoulussa. Toisaalta samanaikaisesti perusopetuksessa on vielä isoja ikäluokkia, jonka johdosta yläkoulut kasvavat. Niinpä palvelurakenteita tulee supistaa toisaalla ja kasvattaa toisaalla.

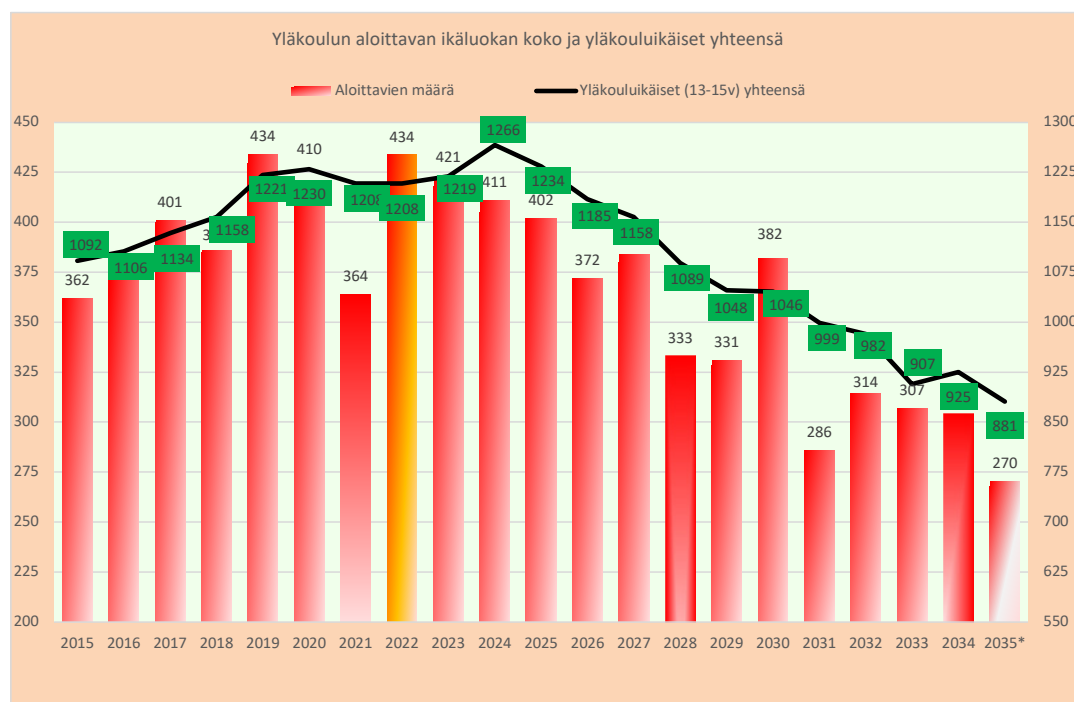
Kuvio 4. Ikäluokan koko ja varhaiskasvatusikäiset yhteensä 2005–2022. Perustuu väestötietoihin huhtikuussa 2022 eli myös aikaisempien vuosien kuuden ikäluokan summa on laskettu nykyisten ikäluokkien lapsimäärillä. Vuosi 2022 perustuu neuvolan tietoihin syntyneistä ja lasketuista ajoista kesäkuussa.



Kuvio 5. Alakoulun aloittavan ikäluokan koko ja alakoululaiset yhteensä 2012–2029. Perustuu väestötietoihin huhtikuussa 2022 eli myös aikaisempien vuosien kuuden ikäluokan summa on laskettu nykyisten ikäluokkien lapsimäärillä. Vuonna 2029 koulunsa aloittavien määrä perustuu neuvolan tietoihin syntyneistä ja lasketuista ajoista kesäkuussa 2022.



Kuvio 6. Yläkoulun aloittavan ikäluokan koko ja yläkoululaiset yhteensä 2015–2035. Perustuu väestötietoihin huhtikuussa 2022 eli myös aikaisempien vuosien kolmen ikäluokan summa on laskettu nykyisten ikäluokkien lapsimäärillä. Vuonna 2035 yläkoulun aloittavien määrä perustuu neuvolan tietoihin syntyneistä ja lasketuista ajoista kesäkuussa 2022.



Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden kasvun ja oppimisen tuen tarpeen kasvuun, johon on osittain vaikuttanut koronapandemia. Kyseessä on kuitenkin pidempään jatkunut trendi. Oppilaiden kasvava tuen tarve heijastuu myös kustannuksiin ja resurssitarpeeseen. Myös Ukrainan sota vaikuttaa oppilasmääriin ja tuen tarpeeseen.

Oppilashuollon toimivuutta tulee seurata ja yhteistyön sekä tiedonvaihdon toimivuudesta huolehtia hyvinvointialueen ja koulujen välillä.

Tarkastuslautakunta painottaa, että oppivelvollisuuden ulottuessa 18-vuotiaisiin on tärkeää, että 2.asteen koulutus huolehtii tehtävistään asianmukaisesti ja vastuullisesti.

Lisäksi lautakunta kiinnittää huomiota pienentyviin ikäluokkiin ja tästä aiheutuvaan muutostarpeeseen palvelurakenteessa. Palvelurakenteen tulisi olla joustava niin, että muuttuviin palvelutarpeisiin pystytään reagoimaan. Sivistystoimialalle on päätetty suuret investoinnit suhteessa pieneneviin ikäluokkiin.

3.3.5 Tekninen valiokunta

Toimialan taloutta vuonna 2022 haastoi etenkin kustannusten voimakas nousu yleisen inflaation seurauksena. Teknisen toimialan toimintakate, -18,6 milj. euroa, alitti muutetun talousarvion 0,4 milj. eurolla. Kuitenkin toimialan toimintakate toteutui alkuperäistä talousarviota heikompana. Talousarvioon tehtiin vuoden 2022 aikana muutoksia kasvattamalla toimintamenoja 4,3 milj. euroa ja toimintatuottoja 78 tuhatta euroa. Toimintakate heikkeni 36 % vuoteen 2021 verrattuna ja toimintakulut kasvoivat 32 %. Toimintakulujen kasvua selittää aine-, tarvike- ja tavarakustannusten sekä muiden kulujen kasvu. Aine-, tarvike- ja tavarakustannusten kasvua (3,5 milj. euroa) edelliseen vuoteen verrattuna selittää sähkön ja lämmityksen hinnan nousu. Toimintatuotot kasvoivat 29 % pääasiassa vuokratuottojen kasvun ansiosta, mikä johtui pääomavuokrajärjestelmän uudistamisesta. Uuden taloushallintojärjestelmän käyttöönotto aiheutti ongelmia myös teknisen valiokunnan alaisen toiminnan talouden seurannassa.

Vuosi 2022 oli poikkeuksellinen myös investointien näkökulmasta, sillä investoinnit olivat kaikkien aikojen korkeimmalla tasolla Raumalla ja investointitaso oli kunnan kokoon nähden suuri. Tiloihin oli talousarvion investointiohjelmassa varattu 43 milj. euroa. Tilapalveluita työllistikin vuoden 2022 aikana merkittävästi suuret tilainvestointihankkeet, joista merkittävimmät vuoden aikana valmistuneet hankkeet olivat Kaunisjärven hyvinvointikeskuksen peruskorjaus ja muutostyöt sekä Merikoulun C-E osan peruskorjaus ja uudisrakennus. Kaunisjärven

hyvinvointikeskuksen alkuperäinen vuoden 2022 talousarviovaraus 3,1 milj. euroa ylittyi 1,2 milj. euroa johtuen vuodelle 2021 suunniteltujen töiden siirtymisestä vuoden 2022 puolelle toteutettavaksi.

Euromääräisesti suurin investointikokonaisuus vuonna 2022 oli Karin kampus, johon talousarviossa vuodelle 2022 oli varattu 30,3 milj. euroa ja toteutuneet kustannukset olivat 28,5 milj. euroa. Kokonaisuutena Karin kampuksen kustannusarvio on 75,4 milj. euroa ja arvioitu käyttöönotto vuoden 2024 alussa. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että Karin kampuksen kustannusarvio nousi keväällä 2021 urakkatarjousten myötä merkittävästi hyväksytyyn lähtötason kustannuksista. Urakkatarjousten perusteella kustannusarvioksi muodostui 75,4 milj. euroa. Tilikaudella 2022 Karin Kampus-hanke eteni pääosin suunnitellusti erittäin haastavasta markkina- ja suhdannetilanteesta huolimatta, vaikkakin käyttöönotto viivästyi lukukaudella.

Rauman uuden paloaseman rakennustyöt etenivät vuonna 2022 pääosin suunnitellusti, vaikka aikataulu on viivästynyt hieman toimitusviivästyksistä johtuen. Kustannusarvio hankkeelle on 6,65 milj. euroa ja vuonna 2022 toteutuneet kustannukset 4,2 milj. euroa. Hanke valmistuu toukokuun 2023 lopulla.

Kiinteistöjen ylläpitokustannuksissa näkyi energiakriisin aiheuttama energian hinnan nousu. Syksyllä 2022 aloitettiin edistämään uusia energiatehokkuushankkeita.

Lisäksi vuonna 2022 jatkettiin tarpeettomien kiinteistöjen myymistä VVR-säästöohjelman mukaisesti, mikä on tehostanut tilankäyttöä ja hillinnyt kustannuksia. Kiinteistöjen myyntituotot vuonna 2022 olivat yhteensä 211 tuhatta euroa.

Tekniselle valiokunnalle asetetuista toiminnallisista tavoitteista osa toteutui ja osa on edennyt, mutta ei toteutunut vuoden 2022 aikana. Strategisista kärjistä ”hyvien yhteyksien Rauma”, ”vireään elinkeinoelämän Rauma” ja ”houkutteleva Rauma” johdetuista tavoitteista vain osa toteutui. Tilojen käyttö on tehostunut, kun tarpeettomia rakennuksia on myyty/purettu. Kunnossapitotoimenpiteitä on keskitetty tiloihin, jotka tulevat olemaan käytössä myös tulevaisuudessa. PTS-ohjelma ohjaa suunnitel-

mallista kunnossapitoa. Katu- ja viheralueiden kunnossapitotyöt ovat jatkuneet suunnitelmien mukaisesti. Digitalisaation osalta sähköinen tonttipalvelu saadaan käyttöön vuoden 2023 aikana. HINKU-hankkeen toteuttaminen on käynnissä.

Lisäksi hyvinvointialueuudistus työllisti tilapalveluiden henkilöstöä erilaisten selvitysten ja työryhmätyöskentelyiden johdosta. Kaupungin omistamat sote-toimitilat siirtyivät vuokrasopimuksen nojalla hyvinvointialueen hallintaan 1.1.2023. Siirtymäkauden vuokrasopimukset ovat voimassa 1.1.2023 alkaen vähintään kolme vuotta. Hyvinvointialueella on oikeus pidentää sopimuksen voimassaoloa vuodella.

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

Tarkastuslautakunta kantaa huolta kaupungin velkaantumisesta investointien ollessa korkealla tasolla kaupungin kokoon nähden. Toiminnassa tulee edelleen kiinnittää huomiota palvelutuotannossa tarvittavien resurssien optimointiin niin, että käytettävissä olevat kunnossapitomäärärahat riittävät kiinteistöjen kunnossapitoon.



3.3.6 Ympäristö- ja lupalautakunta

Talousarviorakenteessa ympäristö- ja lupalautakunnan alainen toiminta kuuluu teknisen valiokunnan ja teknisen toimialan alaisuuteen. Ympäristö- ja lupalautakunnan alaisuuteen kuuluvat toiminnallisesti rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu. Ympäristö- ja lupalautakunta toimii kaupungin rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisena ja vastaa kaupungin kalavesien käytöstä ja hoidosta. Valtaosa rakennusluparatkaisuista ja eräät ympäristönsuojeluviranomaisena tehtävät päätökset on delegoitu viranhaltijoille.

Rakennuslupamäärä on jopa noussut vuodesta 2021, mutta vuoteen 2022 ei ole kohdistunut suuria rakennusvalvontakohteita, minkä seurauksena rakennusvalvontatuotot pienenevät edellisestä vuodesta. Rakennushankkeita on lykätty energiakriisistä ja rakennuskustannusten noususta johtuen. Energiajärjestelmiä uusittiin ja niihin liittyvät lupamäärät kasvoivat, mutta toimenpiteiden rakennusvalvontatulot olivat pieniä.

Taulukko 2 Rakennusvalvonnan tunnuslukuja 2017–2022

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Rakentamisluvat, ilmoitusmenettely	429	533	531	613	542	600	599
Rakennusvalvonnan tarkastuskäynnit	790	770	720	694	780	650	657
Rakennusvalvonnan maksutuotot (t€)	419	520	532	597	447	520	294

3.3.7 Taseyksiköt

Ruoka- ja puhtauspalvelut -taseyksikön liikevaihdon toteuma oli n. 12,6 milj. euroa (97 %). Liikevaihtotavoitteesta jäätii 374 tuhatta euroa. Liikevaihdon toteutumiseen vaikutti eniten sosiaali- ja terveystoimialan ennakkoarviota pienemmät ateriämäärät (vaikutus 330 204 euroa), mikä johtui vanhuspalvelun ateriapalvelun toimitavan muutoksesta keskitetystä toimitustavasta hajautettuun toimitustapaan sekä Kaunisjärven hyvinvointikeskuksen aloituksen siirtymisestä 4 kk:lla eteenpäin. Lisäksi henkilöstöravintola Kertun toiminnan loppuminen vaikutti liikevaihtoon n. 70 tuhatta euroa.

Tilikausi toteutui alijäämäisenä -904 967 euroa, kun tavoite oli -380 433 euroa. Ennakoitua suurempaan alijäämään vaikuttivat liikevaihdon pienenemisen lisäksi kulujen kasvu materiaalien ja palvelujen ostojen osalta sekä tuotantokeittiön ennakoitua suurempi vuokran korotus, jota ei ole vielä viety hintoihin. Tilikauden 2022 toimintaan vaikutti vielä koronan aiheuttamat palvelutuotannon poikkeusjärjestelyt ruokailuissa, ruokailijamäärissä ja tehostetun siivouksen aiheuttamat lisäresurssit sekä asiakastoimialojen koronatoimenpiteet.

VVR-talouden tasapainotusohjelmassa ruoka- ja puhtauspalvelulle asetettiin n. 0,9 milj. euron säästötavoite ja 17 henkilötyövuoden vähennystavoite vuoteen 2024 mennessä. Vuoden 2022 loppuun mennessä tavoite oli ylitetty, kun toteutuneet tasapainotustoimenpiteet olivat yhteensä 940 tuhatta euroa ja 23 henkilötyövuoden vähennys.

Vuoden 2022 aikana valmisteltiin hyvinvointialueelle siirtyvien ruoka- ja puhtauspalveluihin kuuluvien toimintojen siirtoa osallistumalla valmistelevan työryhmän työskentelyyn ja selvitystyöhön. Lisäksi selvitettiin ja valmisteltiin kaupungin vastuulle jäävien ruoka- ja puhtauspalvelun kokonaisuutta ja tulevaa toimintaa sekä valmisteltiin uutta ruoka- ja puhtauspalvelun organisaatiota vastaamaan tulevaa palvelutuotantoa. Taseyksikön palvelutoiminta ja henkilöstömäärä muuttuivat merkittävästi vuoden 2023 alusta alkaen, kun noin puolet henkilöstöstä siirtyi hyvinvointialueelle, siivottavien neliöiden määrä vähentyi 26 % ja tuotettavien aterioiden määrä 20 %.

Pienvenesatamat -taseyksikön liikevaihdon toteuma oli 324 543 euroa (95 %). Tilikauden ylijäämä oli 41 831 euroa, kun muutostalousarviossa tilikausi oli arvioitu 28 061 euroa alijäämäiseksi. Talous on toteutunut pääosin suunnitellun mukaisesti. Taseyksikölle asetettu liikevaihtotavoite ei toteutunut, mutta liikeylijäämää kertyi talousarviossa ennakoitua enemmän kulujen toteutuksessa selvästi arvioitua pienempinä. Merkittävin ero talousarvioon nähden oli poistoissa, joita oli budjetoitu 60 625 euroa toteumaa enemmän.

3.3.8 Liikelaitokset

Rauman seudun jätehuoltolaitoksen taloudellinen tulos (liikeylijäämä) oli 259 979 euroa, joka on kaupunginvaltuuston asettamaa tavoitetasoa parempi. Käyttökulut alittivat budjetoidut määrärahat.

Liikevaihto laski poikkeuksellisen hyvään edellisvuoteen verrattuna noin 7 % ollen 3 736 775 euroa. Liikevaihdon laskuun vaikutti Rauman seudun jätehuoltoliikelaitoksen vastaanottaman jätteen määrän lasku vuodesta 2021, jolloin jätettä toimitettiin koronan liitännäisseurausten takia ennätysmääriä.

Massapolttoon menevän yhdyskuntajätteen määrä laski noin 7 % ja penkalle sijoitetun jätteen määrä laski edellisestä vuodesta, ollen noin 3 % jätteen kokonaismäärästä. **Jätteen hyötykäyttöä parannettiin edelleen.** Talousarvioon varatuista investoinneista 380 000 euroa toteutui 79 478 euroa.

Kertomusvuodelle 2022 asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat kiitettävästi ja valtuustoon nähden sitovat liikelaitoksen kehittämistoimenpiteet etenivät pääpiirteittäin suunnitellusti. Jätehuoltoalan lainsäädännössä ja toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia ja muutoksia on tulossa myös tulevaisuudessa. Vuoden 2022 aikana valmisteltiin pakkausjätteen keräystä koskevan yhteistyösopimuksen mukanaan tuomia velvoitteita 1.7. alkaen. Velvoite koskee kiinteistöjen pakkausjätteiden keräystä, ei yleisiä keräyspisteitä.

Rauman Veden liikevaihto vuonna 2022 oli 11 193 837 euroa (toteuma 96 %). Liikevaihtotavoitteesta jäätin n. 410 000 euroa. Vuoteen 2021 verrattuna liikevaihto tipui noin 0,5 %. Käyttökulut alittivat budjetoidut määrät ja tilikauden liikeylitysmäärä oli 1 191 457 euroa, mikä oli noin 461 000 euroa muutettua talousarviota parempi tulos. Muutettua talousarviota selvästi parempan liikeylitysmäärään vaikutti sähkökustannusten toteutuminen loppuvuonna 2022 ennakoitua pienempänä. Liikelaitoksen talousarvioon myönnettiin 900 000 euron lisämääräraha sähkökustannusten kattamiseen, josta toteutumatta jäi noin puolet. Kuitenkin energiakustannukset toteutuivat lähes kaksinkertaisina alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Rauman Veden toimittaman veden määrä kasvoi hieman vuoteen 2021 verrattuna. Myös laskutetun veden määrä kasvoi hieman vuodesta 2021, mutta ei vastaavasti kuin toimitetun veden määrä, näin ollen **vuotovesiprosentti kasvoi hieman vuodesta 2021, ollen 14,2 %.**

3.3.9 Kaupunkikonserniin kuuluvat yhtiöt

Rauman kaupungin konserniohjauksesta säädetään kaupungin hallintosäännön luvussa 3 Konserniohjaus ja sopimusten hallinta. Kaupungin omistajaohjauksen

toimintatavoista linjataan kaupungin konserniohjeessa, joka päivitettiin 1.8.2021. Kaupungin konserniohjauksen tavoitteena on, että konserniin kuuluva yhtiö ottaa toiminnassaan huomioon omistajan tahdon ja tavoitteet, konsernin kokonaisedun sekä asemansa osana kaupunkikonsernia. Kuntalain mukaan valtuusto asettaa talousarviossa ja -suunnitelmassa kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Lisäksi Rauman kaupunginvaltuusto määrittelee kaupungin omistajapolitiikan linjaukset osana kaupunkistrategiaa. Merkittävimmät konserniin kuuluvat yhteisöt raportoivat puolivuositain ja tilinpäätöksessä yhteisölle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta kaupunginhallituksen konserni- ja elinvoimatoimikunnalle.

Tarkastuslautakunnan painopisteinä vuoden 2022 konserniyhtiöiden arvioinnissa olivat Rauman Energia Oy ja Rauman Energia Sähköverkko Oy, mutta tarkastuslautakunta arvioi talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumista myös muiden tytäryhteisöjen osalta.

Rauman Energia- konsernin liikevaihto oli 34,9 milj. euroa ja liikevaihto kasvoi 6 % edelliseen vuoteen nähden. Liikevaihto toteutui selvästi budjetoitua suurempana. Liikevaihdosta 46 % muodostui kaukolämmöstä, 30 % sähkön tuotannosta ja loput sähkön siirrosta. Konsernin tilikauden liikevoitto toteutui 4,9 milj. euron suuruisena, mutta tilikauden tulos oli n. 13 milj. euroa tappiollinen. Tappio johtui Fennovoiman ydinvoimahankkeen keskeyttämisestä ja siihen tehdyn 16,3 milj. euron investoinnin alaskirjauksesta. Investointi oli rahoitettu vuosien 2007–2022 aikana sähköntuotannon tulorahoituksella eikä lainaa hankkeeseen otettu. Lisäksi tilikauden tulosta heikensi Rauman Biovoiman tuotannon keskeytyminen tammikuussa Metsäteollisuuden ja Paperiliiton työehtosopimusneuvottelujen työtaistelutoimista johtuen.

Vuosi 2022 oli poikkeuksellinen energiasektorilla ja myös vilkas Rauman Energialle. Energiakriisi vaikutti energia-alan toimintaan erittäin merkittävästi ja energiasta oli pulaa ja polttoaineiden ja päästöoikeuksien hinnat nousivat. Kasvaneet kustannukset heikensivät kaukolämmön kannattavuutta. Sähkön markkinahinnan nousu taas paransi sähköntuottajien kannattavuutta ja heikensi sähkönmyyjien kannattavuutta. Sähkön tuotanto, siirto ja kaukolämmön myynti laskivat edellisvuoteen nähden. Kaukolämmön myynnissä näkyi lämpimämpi vuosi ja sähkön siirron laskussa valtakunnalliset energiansäästökampanjat. Sähkön tuotantoon vaikutti Rauman Biovoiman normaalia pienempi tuotanto. Investointitaso pysyi edellisvuosien tasolla ja investoinnit pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella.

Asiakkaiden kiinnostus aurinkosähköön kasvoi edelleen vuoden 2022 aikana. Sähköverkkoon liitettiin uusia aurinkovoimaloita ennätyselliset 156 kpl, kun vuonna 2021 uusia liitäntöjä oli 45 kpl. Kokonaisteho on nykyisellään noin 3,7 MW, mikä vastaa noin 20 % koko Rauman Energian verkkoalueen sähkönkulutuksesta aurinkoisena kesäpäivänä. Kasvua edelliseen vuoteen nähden oli 5 %-yksikköä. Uusia sähköautojen latauspisteitä ei rakennettu. Valokuidun uusia kaapelointeja tehtiin yleiskaivannoissa.

Yhtiön merkittävimmät taloudelliset riskit liittyvät sähkökauppaan ja Fennovoima-hankkeeseen. Fennovoima-hankkeen osalta taloudelliset riskit realisoituivat, kun hanke päätettiin keskeyttää ja tästä syntyi 16,3 milj. euron alaskirjaus tilikauden 2022 tulokseen.

Kaupungin Rauman Energialle asettamista tavoitteista kaikki toteutuivat lukuun ottamatta yhtiön liikevoiton kasvattamista koskevaa tavoitetta. Omistajatuloutus eli Rauman kaupungille maksettavat lainojen korot toteutuivat tavoitteen mukaisesti (0,8 milj. euroa). Sähkön siirtohintojen tasossa Rauman Energia on halvimpien 25 %:n joukossa siirtoyhtiöistä. Kaapelointiaste vuoden 2022 lopussa oli 98 %, eli säävarman verkon piirissä on 98 % asiakkaista. Kaukolämmön tuotannossa uusiutuvien polttoaineiden osuus laski hieman edelliseen vuoteen verrattuna ja oli 81 %.

Rauman Satama -konsernin liikevaihto oli 11,2 milj. euroa (11,7 milj. euroa vuonna 2021) ja liikevoitto 1,3 milj. euroa (2021 1,8 milj. euroa). Tilinpäätössiirtojen ja verojen jälkeen tulos oli 0,3 milj. euroa (2021: 0,1 milj. euroa). Liikevaihdon laskuun vaikutti paperiteollisuuden pitkä lakko alkuvuonna 2022. Satamaliikenne laski edelliseen vuoteen nähden 12,3 % ja kokonaisliikenne oli yhteensä 4,5 milj. tonnia. Liikennemäärä jäi selvästi ennustetusta tasosta mm. paperin viennin ja raakapuun tuonnin osalta.

Metsä Fibre Oy:n uusi suursaha käynnistyi suunnitelman mukaisesti kesällä 2022. Sahan myötä Rauman satama nousee sahatavaran käsittelymäärien osalta yhdeksi Suomen suurimmista sahatavarasatamista. Sahan toiminnan käynnistymiseen liittyen satama-alueen toimijat ovat tehneet investointeja mm. tuotteiden käsittelyyn. Lisäksi Rauman Satamalla on käynnissä myös tähän liittyvät omat investointihankkeensa. Yhtiön riskikartoitus päivitettiin vuonna 2021 ja toiminnan jatkuvuuden suunnitelma vuonna 2022. Ilmastomuutoksen torjumiseksi liikenteeseen ja kuljetuksiin kohdistuva paine ja muutos-

tarve tulee vaikuttamaan Rauman Sataman investointitarpeisiin tulevaisuudessa.

Omistajatuloutus toteutui tavoitteen mukaisesti ja tulotukset Rauman kaupungille olivat yhteensä 4,7 milj. euroa, josta lainojen korot 1,05 milj. euroa, maanvuokra 1,1 milj. euroa, kiinteistövero 0,1 milj. euroa ja yhtiöittämässä kaupungille siirtyneet vuokrasopimukset 2,4 milj. euroa. Kaupunginhallitus päätti 7.12.2020 Rauman Satama Oy:n lainojen lainakoron alentamisesta 2,5 %:iin. Päätös lainakoron alentamisesta on voimassa 1.1.2021 - 31.12.2023. Noussut korkotaso edellyttäne uusia korkoneuvotteluja.

Rauman Meriteollisuuskiinteistöt Oy:n (RMTK Oy) liikevaihto vuonna 2022 oli 7,6 milj. euroa ja tilikauden tulos 178 tuhatta euroa.

Yhtiölle asetetut toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuivat. Alueella toimivien yritysten määrä oli tavoitteen mukaisesti noin 30 ja vuokra-alueiden käyttöaste noin 90 %. Alueella olevien vuokralaisten palveluksessa olevien työntekijöiden määrä oli tilinpäätöshetkellä 1200, kun tavoitteena oli 1000. Myös yhtiölle asetetut liikevaihto, investointi ja tuloutustavoitteet toteutuivat.

Rauman Asunnot Oy:n rahoitusasema heikkeni hieman vuonna 2022, kun tilinpäätöksen hoitovastikealijäämä oli 171 tuhatta euroa ja taseen kumulatiivinen alijäämä 113 tuhatta euroa.

Yhtiölle Rauman kaupungin talousarviossa asetetut tavoitteet eivät toteutuneet. Käyttöaste laski hieman vuonna 2022 ollen 87,9 % kun tavoitteena oli 94 %:n käyttöaste. Käyttöastetta heikensi peruskorjauksesta valmistuneet Meriraumantie 13–15 kiinteistöt, joissa käyttöaste jäi 60,7 %:iin.

Vuokralaisten vaihtuvuus oli keskimäärin 27 % tavoitteen ollessa alle 23 %. Vaihtuvuus kuitenkin laski hieman edellisestä vuodesta. Luvuissa ei ole mukana Meriraumantie 13–15 käynnissä olevan peruskorjauksen vuoksi.

Rauman Oppilaitoskiinteistöt Oy:n maksuvalmius oli heikko koko vuoden 2022 ajan, minkä vuoksi tilikaudella toteutettiin mm. vuokrantarkastusneuvottelut vuokralaisten kanssa. Maksuvalmiuden korjaamisen yhteydessä yhtiön suurimmalta vuokralaiselta Winnovalta nostettiin 5,2 milj. euron laina, jolla maksettiin pois yksi yhtiön pankkilainoista sekä parannettiin maksuvalmiutta.

Vuoden 2022 tavoitteena oli käynnistää Satamakatu 19:n purkava uudisrakennushanke, mutta rakentamisen markkinatilanteen vuoksi hanke pysäytettiin. Hanketta on tarkoitus jatkaa vuonna 2023. Vuoden 2022 aikana valmistui Suojantie 2 C –rakennuksen peruskorjaus sekä uusi ravintolarakennus Merikoululle. Samalla vanha tilausravintolarakennus purettiin. Yhtiölle asetetut tavoitteet toteutuivat osittain. Merkittävät peruskorjaushankkeet ovat edenneet ja kunnossapitotoimintaa on jatkettu.

Yhtiön käyttökattotavoite toteutui käyttökattteen ollessa positiivinen. Lisäksi tavoitteena oli yhtiön taloudellisen tuloksen, pitkän aikavälin kannattavuuden ja maksuvalmiuden pitäminen hyvällä tasolla, niin että yhtiö pystyy ylläpitämään ja kehittämään kiinteistöjään ilman omistajan lisäsitoumuksia. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite ei toteutunut, kun maksuvalmiutta jouduttiin parantamaan päävuokralaiselta nostetulla lainalla.

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

- Konserniyhtiöille asetetut tavoitteet toteutuivat tilikaudella 2022 pääosin hyvin.
- Rauman Energian osalta tarkastuslautakunta nostaa esiin positiivisena suuntana aurinkovoimaloiden määrän kasvun. Lisääntyvällä aurinkoenergian käytöllä edistetään myös kaupungin hiilineutraalisuustavoitetta. Asiakkaiden kiinnostus aurinkosähköön kasvoi edelleen vuoden 2022 aikana. Sähköverkkoon liitettiin uusia aurinkovoimaloita ennätyselliset 156 kpl, kun vuonna 2021 uusia liitäntöjä oli 45 kpl. Kokonaisteho on nykyisellään noin 3,7 MW, mikä vastaa noin 20 % koko Rauman Energian verkkoalueen sähkönkulutuksesta aurinkoisena kesäpäivänä.
- Fennovoima-hankkeen riskit realisoituivat Rauman Energialle, kun hankkeen keskeytyksen seurauksena jouduttiin tekemään 16,3 milj. euron alaskirjaus. Lisäksi asiaan liittyvä vahingonkorvausprosessi on kesken.
- Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin omistajaohjausta tulisi järkevöittää. Konserniohjauksessa mahdolliseksi haasteiksi on tunnistettu osakeyhtiön hallituksen vastuu suhteessa konserniohjauksen rooliin. Konserniohjeessa on määritelty asiat, joista konserniyhteisöjen tulee hankkia kaupungin ennakkokäsitys. Tarkastuslautakunta kysyy, miten kaupungin konserniohjauksessa valvotaan, että konserniyhteisöjen ennakkokäsitykset tulevat haetuiksi?



4. KAUPUNGIN KOKONAISTALOUDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4.1 Rauman kaupunki

Kuviossa 6 (s. 34-35) havainnollistetaan Rauman kaupungin (peruskaupunki ja liikelaitokset) vuoden 2022 tulot ja menot (ml. sisäiset tulot ja menot).

4.1.1 Talousarvion toteutuminen

Käyttötalouden ja tuloslaskelman toteutuminen

Valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ovat kunkin valiokunnan toimintakate ja toimintamenot. Euromääräisesti merkittävien sitovien toimintamenojen ja toimintakateen ylitys oli sosiaali- ja terveysvaliokunnan alaisten toimintamenojen talousarvioylitys 6,0 milj. euroa (3,6 %) ja toimintakateen ylitys 4,4 milj. euroa (2,98 %). Sekä erikoissairaanhoidon että sosiaali- ja terveysvaliokunnan oman toiminnan toimintakulut ja toimintakate ylittivät talousarvion.

Peruskaupungin ja liikelaitosten käyttötalouden toimintamenot (ml. sis. erät) olivat tuloslaskelmassa yhteensä 355,1 milj. euroa. Toimintamenot toteutuivat 1,7 milj. euroa (100,5 %) talousarviota suurempina. Toimintakatteeksi muodostui -243,4 milj. euroa, joka oli 408 tuhatta euroa talousarviota parempi (toteuma 99,8 %).

Verotulojen kertymä oli 198,9 milj. euroa, mikä oli 446 tuhatta euroa vähemmän kuin talousarviossa (toteuma 99,8 %). Sekä kunnan tulovero (168,0 milj. euroa) että kiinteistövero (9,1 milj. euroa) toteutuivat hieman ennakoitua heikompina. Yhteisövero toteutui 473 tuhatta euroa talousarviota parempana. Valtionosuudet toteutuivat 1,3 milj. euroa talousarviota parempana ollen yhteensä 66,6 milj. euroa. Vuosikate muodostui 1,9 milj. euroa talousarviota paremmaksi ollen 23,8 milj. euroa.

Tilikauden tulos oli 6,1 milj. euroa ja poistoeron ja varaus-
ten muutoksen (64 tuhatta euroa) jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 6,2 milj. euroa. Tulos oli 3,7 milj. euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa ja 0,9 milj. euroa parempi kuin alkuperäisessä talousarviossa.

Rahoituslaskelman toteutuminen

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia eriä rahoitusosassa ovat lainakannan muutokset (pitkäaikaisten talousarviolainojen lisäys). Lisäksi rahoitusosassa esitetty antolainauksen muutokset (ulkopuolisille) ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitovia.

Tilikaudella pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 7,4 milj. euroa eikä uusia pitkäaikaisia lainoja nostettu. Antolainauksen vähennys oli 30 tuhatta euroa.

Rahoituslaskelman mukaan toiminnan ja investointien rahavirta oli -21,97 milj. euroa, kun vastaava luku vuonna 2021 oli -4,4 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirran negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

4.1.2 Tulorahoituksen ja nettomenojen kehitys

Kaupungin ulkoiset toimintakulut kasvoivat 4,8 % (kuvio 7). Toimintakulujen kasvu hidastui hieman edellisvuodesta, mutta pysyi edelleen korkealla tasolla. Rauman ulkoisten toimintakulujen kasvu pysyi hieman alle valtakunnallisen kehityksen kuntien tilinpäätösennakkotietojen perusteella tarkasteltuna. Kuntien tilinpäätösennakkotietojen mukaan kansallisella tasolla kulujen kasvu oli 5,0 %.

Ulkoiset toimintatuotot olivat 54,1 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintatuotot laskivat 3,5 milj. euroa eli 6,0 %.

Kaupungin verotulot toteutuivat edellisvuotta hieman pienempinä ollen 198,9 milj. euroa. Laskua vuoteen 2021 oli 1,1 %. Kunnan tuloveroa kertyi 168,0 milj. euroa, yhteisöveroa 21,8 milj. euroa ja kiinteistöveroa 9,1 milj. euroa. Vuoden 2022 tuloveroprosentti oli 20,5 prosenttia, kun vuonna 2021 tuloveroprosentti oli 21,00. Valtionosuuksia kaupunki sai 66,6 milj. euroa eli 5,6 milj. euroa enemmän kuin vuotta aiemmin (+9,0 %). Verorahoituksen ja nettomenojen kehitystä on tarkasteltu kuviossa 8.

Vuonna 2022 kaupungin vuosikate oli 23,8 milj. euroa, mikä on heikompia kuin vuosina 2020 ja 2021. Vuosikate oli kuitenkin edelleen riittävällä tasolla kattamaan poistot, jolloin tilikausi muodostui 6,2 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Vuosikatteen tulisi kattaa poistot myös yksittäistä vuotta pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna. Tarkastelujaksolla tulorahoitus on ollut vuosia 2018–2019 lukuun ottamatta

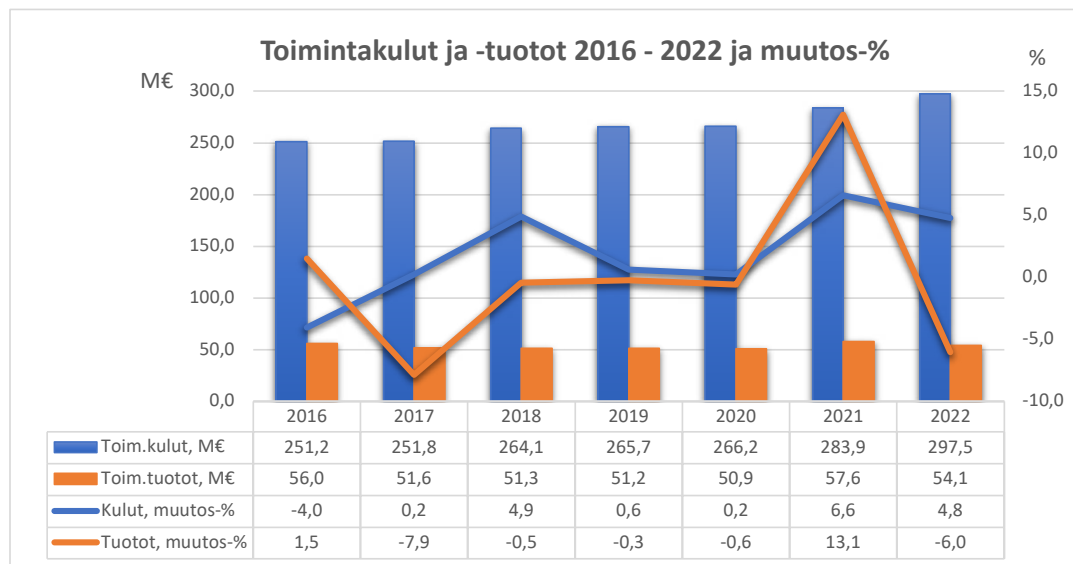
riittävällä tasolla kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Poistojen ja vuosikatteen suhde tulo-rahoituksen riittävyyden mittarina on pätevä kuitenkin vain silloin kun poistot ja arvonalentumiset vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Kaupungin investointitaso oli korkealla tasolla vuonna 2021 ja 2022 (kuvio 10). Talousarvion 2023 mukaan investointitaso pysyy korkealla tasolla ainakin vielä vuonna 2023. Isojen investointien (mm. Karin Kampus) valmistuminen tulee vaikuttamaan kaupungin poistotasoon. Vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätöksissä tehdyt

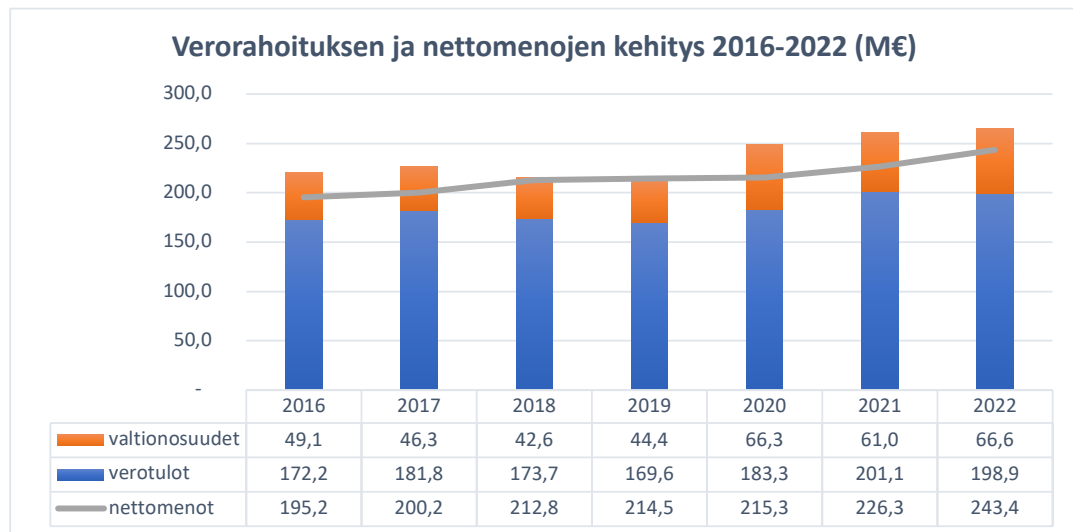
investointivaraukset (32 milj. euroa) keventävät tulevaa poistokuormaa, mutta kuitenkin kiinteistötarpeiden rahoituksellinen kattaminen ja vuosikatteen riittäminen poistotasoon on yksi tulevaisuuden haasteista.

Poistotason nousu luo painetta tulo-rahoituksen riittävyydelle eli vuosikatteen säilyttämiselle riittävällä tasolla. Käyttötalouden nettomenojen tulee pysyä verorahoitukseen nähden riittävällä tasolla, jotta kasvavat poistot pystytään kattamaan tuloslaskelmassa. Vastaavasti investointien rahoituksen myötä korkoympäristön muutos kasvattaa kaupungin rahoituskuluja.

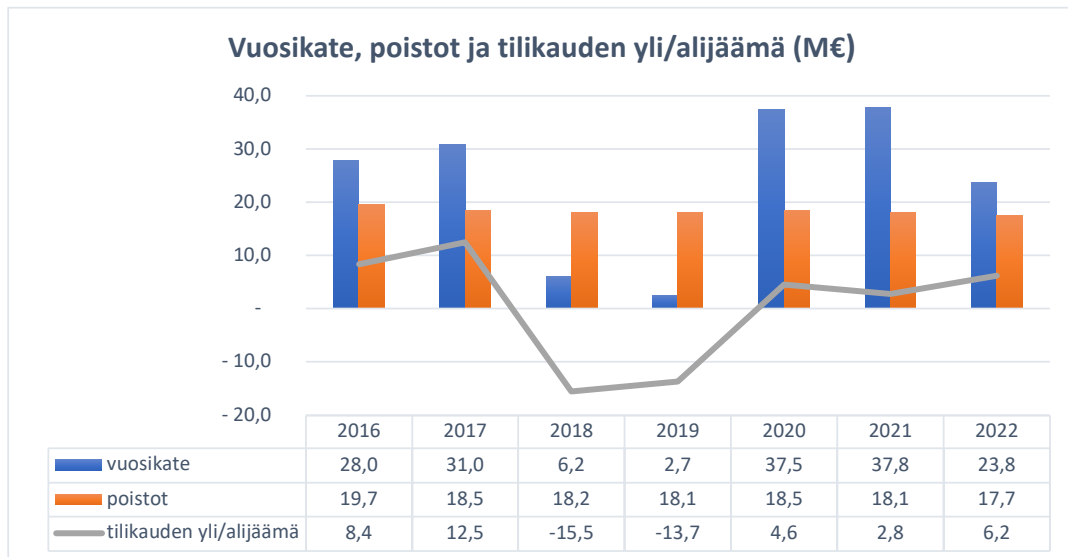
Kuvio 7. Toimintakulut ja -tuotot (milj. euroa) 2016–2022 ja muutos-%



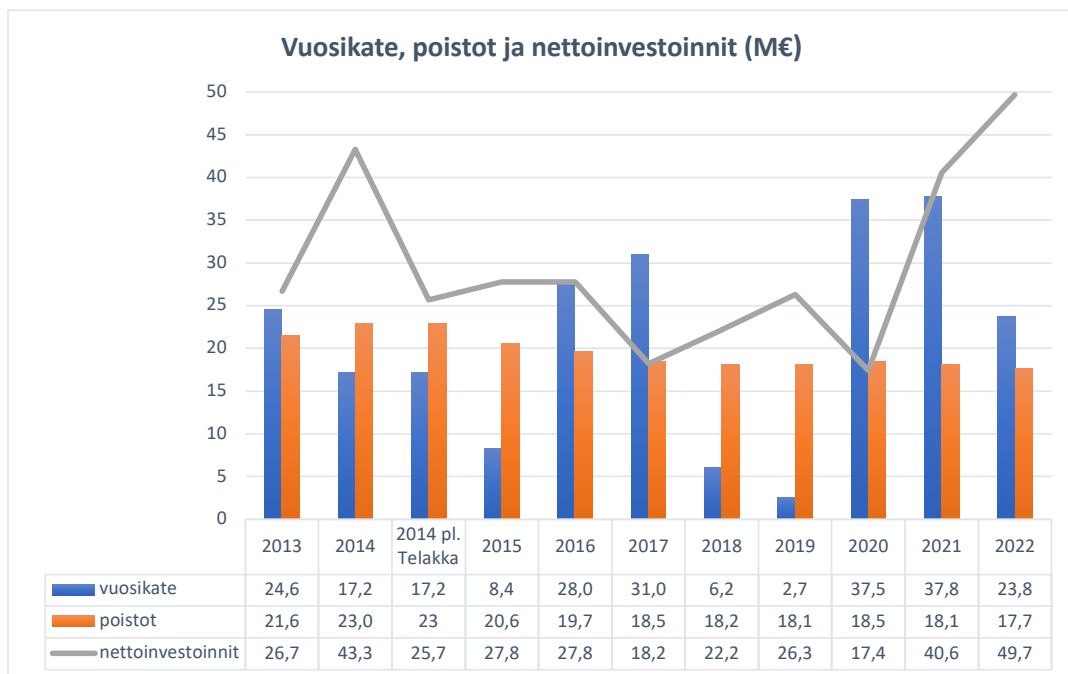
Kuvio 8. Verorahoituksen ja nettomenojen kehitys (milj. euroa) 2016–2022



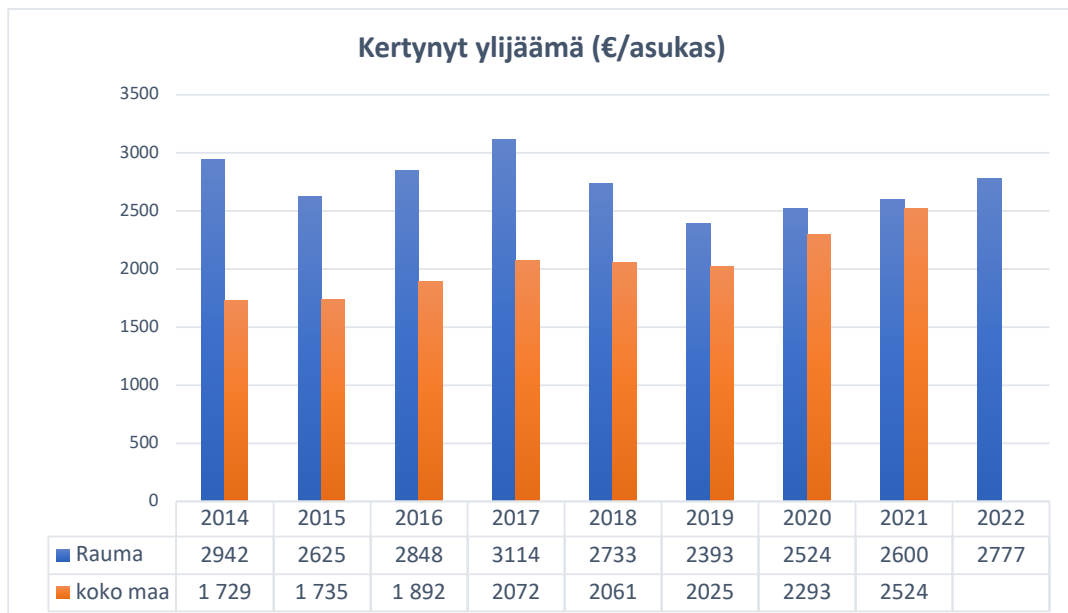
Kuvio 9. Vuosikate, poistot ja tilikauden yli/alijäämä (milj. euroa) 2016–2022



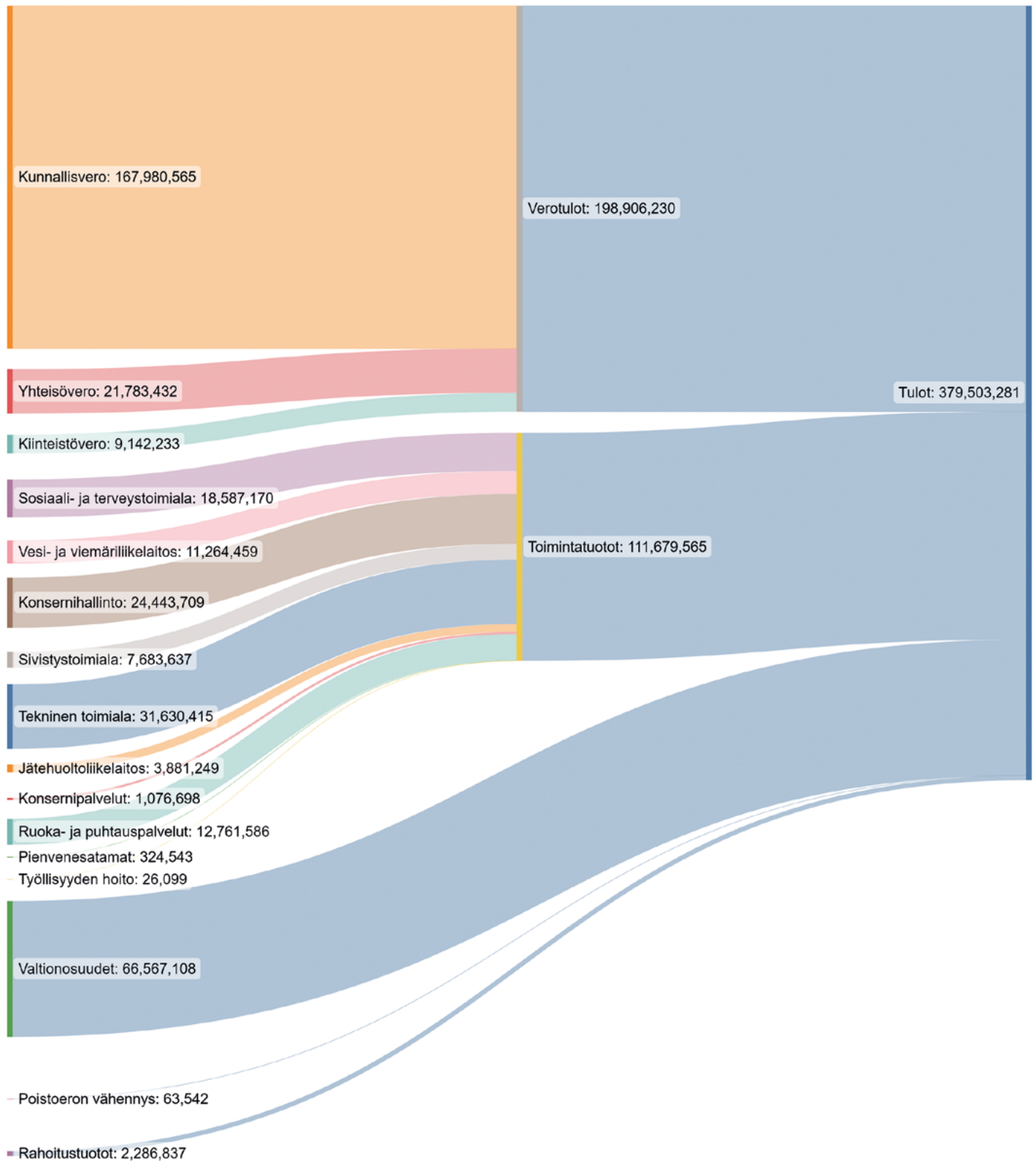
Kuvio 10. Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit (milj. euroa) 2013–2022

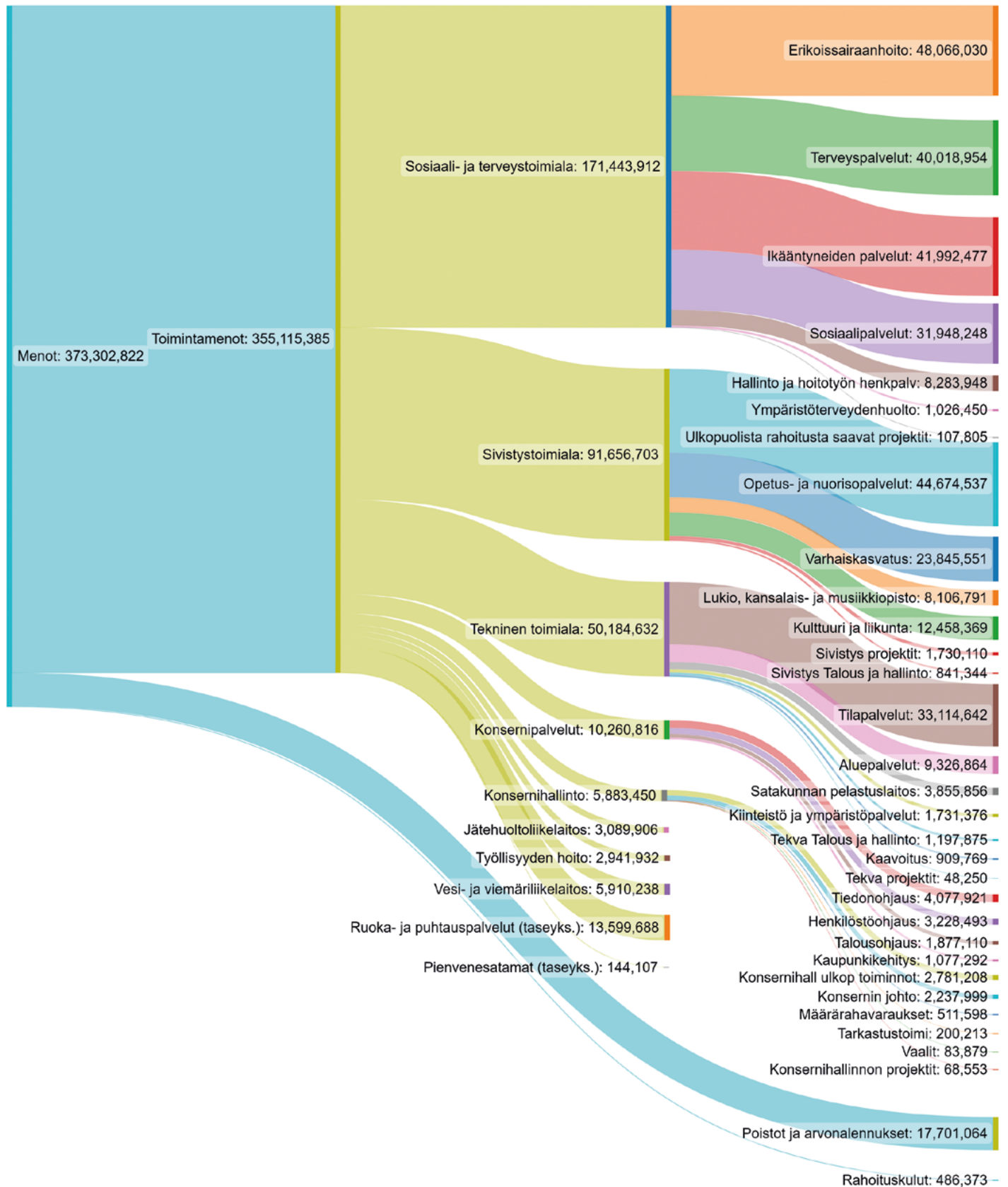


Kuvio 11. Kertynyt ylijäämä (€/asukas) 2014–2022. Koko maan vertailuluku vuodelta 2022 ei ollut saatavilla arviointikertomuksen laadintavaiheessa.



Kuvio 6. Rauman kaupungin vuoden 2022 tulot ja menot (mukaan lukien sisäiset tulot ja menot)



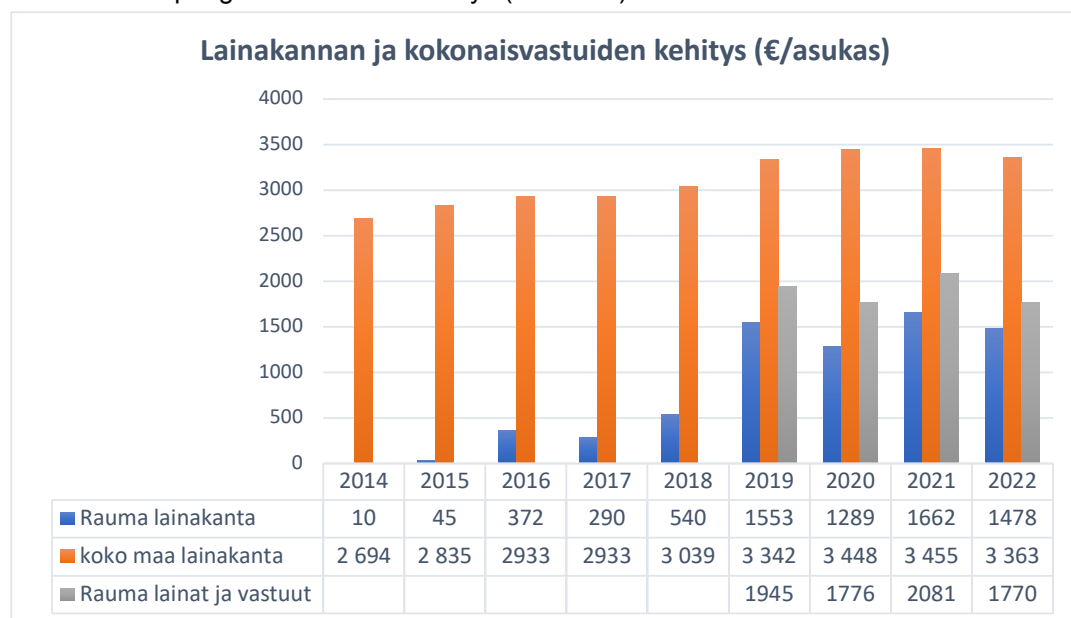


4.1.3 Investointien toteutuminen

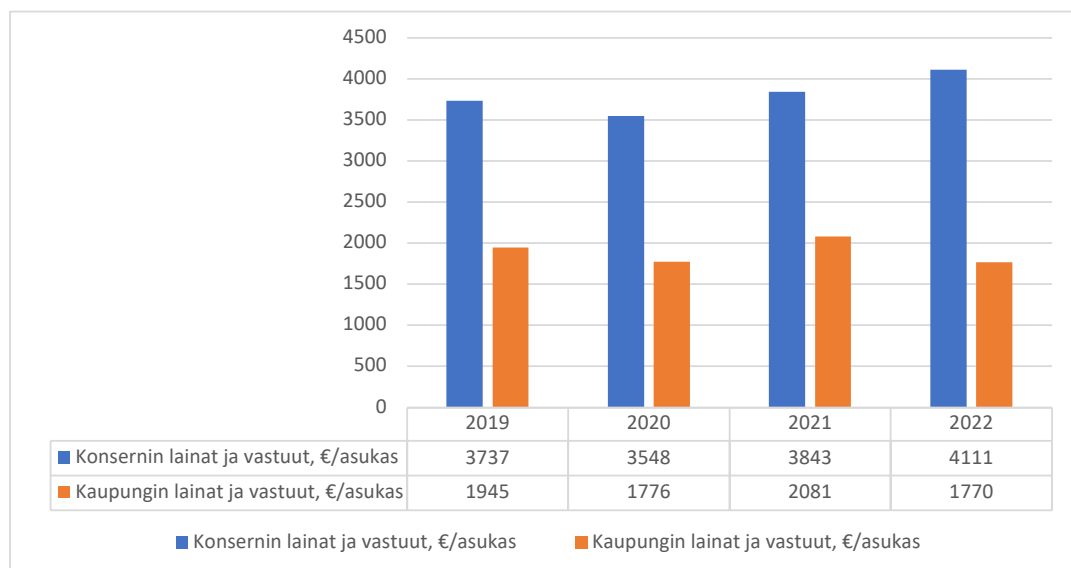
Peruskaupungin (kaupunki ja liikelaitokset) nettoinvestoinnit olivat yhteensä 49,7 milj. euroa (40,6 milj. euroa vuonna 2021) talousarvion ollessa 59,2 milj. euroa. Investointimäärärahoja lisättiin vuoden aikana 2,5 milj. euroa ja muutettuun talousarvioon nähden investoinnit toteutuivat 9,5 milj. euroa talousarviota pienempinä. Kaupunginvaltuuston talousarviossa myöntämät investointimäärärahat ovat kokonaisuudessaan toimialoja sitovia ja talousarviossa talousarviovuodelle mainitut työkohteet tulee toteuttaa, ellei kaupunginvaltuusto toisin päättä. Investointimäärärahojen ylityksiä ei toteutunut toimialojen tasolla.

Käyttämättä jäi mm. Karin kampukseen, Raatihuoneen peruskorjaukseen ja Kaunisjärven hyvinvointikeskukseen varattuja määrärahoja. Suurin projektikohtainen poikkeama oli kaupunginhallituksen maa-alueinvestointien toteutuminen 968 tuhatta euroa arvioitua suurempina. Suurin yksittäinen investointi vuonna 2022 oli Karin Kampus, johon liittyvät investointimenot olivat yhteensä koko kaupungin osalta 29,2 milj. euroa. Muita merkittäviä yksittäisiä investointeja olivat Rauman paloasema ja Kaunisjärven hyvinvointikeskus.

Kuvio 12. Kaupungin lainakannan kehitys (€/asukas) 2014–2022



Kuvio 13. Kaupungin ja konsernin kokonaisvastuiden kehitys (€/asukas) 2019–2022



4.1.4 Kaupungin taseaseman ja velkaantuneisuuden kehitys

Kaupungin taseen kertyneen ylijäämän määrä on 108 milj. euroa (2777 €/asukas). Kaupungin tase heikentyi vuosina 2018 ja 2019 alijäämäisten tulosten vuoksi, mutta vahvistui jälleen vuosina 2020–2022 koko maan trendin mukaisesti. Rauman kertyneen ylijäämän määrä on edelleen hieman maan keskiarvoa parempi, mutta kertyneen ylijäämän määrä on lähestynyt maan keskitasoa vuodesta 2018 lähtien.

Kaupungin lainakanta laski vuoteen 2021 verrattuna noin 7,6 milj. euroa ollen 57,2 milj. euroa (2021: 64,8 milj. euroa). Myös kaupungin kokonaisvastuiden määrä laski vuoteen 2021 nähden. Kaupungin asukaskohtainen lainojen ja vuokravastuiden yhteismäärä oli vuonna 2022 1770 euroa/asukas. Kaupungin omavaraisuusaste koheni hieman ollen 71,7 % (2021: 71 %).

4.2 Kaupunkikonserni

Vuonna 2022 kaupunkikonsernin tuloslaskelman mukainen alijäämä oli 7,5 milj. euroa, kun vuonna 2021 tilikauden ylijäämä oli 26,3 milj. euroa. Tilikauden kokonaistulos oli 33,8 milj. euroa heikompi kuin vuonna 2021. Tilikauden heikkoutta kehitystä selittää toimintakatteen heikkeneminen. Lisäksi Fennovoiman ydinvoimahankkeen keskeytyksen myötä Rauman Energian tulokseen kirjattu arvonalentuminen 16,3 milj. euroa heikensi konsernin tilikauden tulosta. Arvonalentumisen seurauksena Rauman Energia-konsernin tilikauden tappio oli 13 milj. euroa.

Konsernin vuosikate riitti kattamaan vain 86,4 % poistoista, kun vuonna 2021 tulo-rahoitus kattoi poistot 186,8 %:sti.

Konsernin lainakanta oli vuoden lopussa 155,7 milj. euroa (4 023 €/asukas). Konsernin lainakanta kasvoi vuoden aikana 16 milj. euroa. Konsernin lainojen ja vuokravastuiden yhteismäärä oli 159,1 milj. euroa (4111 €/asukas) ja kasvua edelliseen vuoteen nähden oli 5,8 milj. euroa. Kuviossa 13. on esitetty kaupungin ja kaupunkikonsernin kokonaisvastuiden kehitys vuosina 2019–2022. Vuodesta 2020 lähtien konsernin kokonaisvastuiden määrä on kasvanut.

Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi 56,4 %:sta 60 %:iin. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Konsernin omavaraisuusaste oli 54,9 %. Omavaraisuusaste mittaa kaupungin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:a ja 50 %:n tai

sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Alijäämäisen tilikauden seurauksena konsernin kertynyt ylijäämä laski 183 milj. eurosta 176 milj. euroon. Asukasta kohden laskettuna konsernin kertyneet ylijäämät ovat 4 547 euroa.

4.3 Näkökulmia sote-uudistuksen vaikutuksesta talouteen

Hyvinvointialueiden toiminta käynnistyi 1.1.2023. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen vaikutti kuntien talouteen merkittäväällä tavalla, kun sote- ja pelastustoiminnan järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Samalla merkittävä osuus kunnan menoista poistui, mutta vastaavasti kuntien veroprosentteja leikattiin vuoden 2023 alussa 12,64 prosenttiyksikköä. Valtionvarainministeriön laskelmien mukaan Rauman kaupungilta siirtyvät kustannukset olivat yhteensä 151 milj. euroa ja siirtyvät tulot 158 milj. euroa. Siirtyvien kustannusten ja tulojen epäsuhtaa neutralisoidaan muutosrajoittimen ja siirtymätasauksen avulla. Lopulliset laskelmat päivitetään kesällä 2023, kun vuoden 2022 tilinpäätöstiedot valmistuvat ja kuntien laskelmat tarkistetaan lopullisiksi vuoden 2023 aikana. Jälkikätestarkistuksista aiheutuva valtionosuuden lisäys tai vähennys huomioidaan kuntien valtionosuudessa vuodesta 2024 eteenpäin.

Hyvinvointialueuudistus pienentää kaupungin taloudellista liikkumavaraa ja meneillään olevat sekä tulevat investoinnit tulee rahoittaa aikaisempaa pienemmällä tulo-rahoituksella. Tämä luo painetta käyttötalousmenojen kurissa pitämiselle.

4.4 Talouden tasapainon tarkastelu kriisikuntakriteereillä

Uudet kriisikuntakriteerit astuivat voimaan 1.3.2019 ja niiden raja-arvoja sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Seuraavassa on tarkasteltu Rauman taloutta kriisikuntakriteerien valossa.

Arviointimenettely voidaan jatkossa käynnistää:

- jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalain 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa,
- jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa tai

- jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot:

Rauma ei ylittänyt uusista kriisikuntakriteereistä vuosina 2021–2022 yhtään raja-arvoa eikä kaupungin konsernin taseessa ole kattamatonta alijäämää.

4.5 Vahva ja vakaa Rauma -talousohjelman vuositavoitteiden arviointi

Vahva ja vakaa Rauma -talousohjelmassa vuodelle 2022 oli asetettu vuositavoitteita seuraavasti: Yhteiset kaikkia toimialoja koskevat toimenpiteet 290 tuhatta euroa, konsernipalvelut 50 tuhatta euroa, ruoka- ja puhtauspalvelut 258 tuhatta euroa, tekninen toimiala 280 tuhatta euroa sivistystoimiala 403 tuhatta euroa, sote 400 tuhatta euroa ja omaisuusjärjestelyt 170 tuhatta euroa. Yhteensä vuodelle 2022 asetettu säästötavoite oli 1,85 milj. euroa.

Konsernipalveluiden VVR-säästö toteutui lähes tavoitteen mukaisesti ollen 41 tuhatta euroa. Tästä tukipalvelutehtävistä vapautuneen vakanssin täyttämättä jättämisestä muodostui 35 tuhannen euron säästö ja palkattomista vapaista 6 tuhannen euron säästö.

Ruoka- ja puhtauspalveluissa tavoiteltiin 258 tuhannen euron säästöä vuodelle 2022. Ruoka- ja puhtauspalveluiden säästötavoite vuoteen 2024 mennessä oli 972 tuhatta euroa. Säästötavoite muodostuu ruoka- ja puhtauspalveluiden palvelurakenteiden muutosten vaikutuksista

kaupungin talouteen. Vuoden 2022 loppuun mennessä ruoka- ja puhtauspalveluiden toteutuneet säästöt olivat 940 tuhatta euroa ja 23 henkilötyövuoden vähennys.

Teknisen toimialan vuodelle 2022 suunniteltujen säästötoimenpiteiden toteutumista ei voida arvioida tilinpäätöksen tiedon perusteella. Tekniselle toimialalle asetetut säästötavoitteet muodostuivat muun muassa henkilöstöorganisaation muutoksista, energiansäästötoimenpiteistä, taksojen tarkastamisesta sekä tarpeettomien kiinteistöjen ylläpitokustannusten pienentämisestä. Vuonna 2022 tarpeettomien kiinteistöjen myyntituotot olivat noin 211 tuhatta euroa.

Sivistystoimialalle asetettu säästötavoite vuonna 2022 oli yhteensä 403 tuhatta euroa. Tilinpäätöstiedon perusteella tavoitteista toteutui ainoastaan musiikki- ja kansalaisopiston taksakorotukset 10 tuhatta euroa.

Sosiaali- ja terveystoimialalle asetettu säästötavoite vuonna 2022 oli 400 tuhatta euroa. Tilinpäätöksen perusteella ei pystytty arvioimaan säästötavoitteiden toteutumista. Tilinpäätöksen mukaan VVR-toimet talouden osalta on viety jo aikaisempina vuosina toimialan talousarviopohjaan. Myöskään koko kaupunkitason yhteisten säästötavoitteiden toteutumisesta ei ole raportoitu tilinpäätöksellä.

Omaisuusjärjestelyjen osalta tavoitteena oli 170 tuhannen euron omaisuuden myyntitulot vuonna 2022. Kaupungin maa-alueiden luovutusvoitot vuonna 2022 olivat 691 tuhatta euroa ja rakennusten luovutustulot 336 tuhatta euroa.

	Rauma 2021	Johtopäätös 2021	Rauma 2022	Johtopäätös 2022
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia	186,8 %	Ei täyty	86,4 %	Ei täyty
Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitalinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitalinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla	3 850 € Koko maa v. 2021: 9 083 €/as	Ei täyty	4 111 € Koko maa v. 2021: 9 083 €/as	Ei täyty
Konsernitalinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	3,3	Ei täyty	2,1	Ei täyty
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	21,00 (keskiarvo: 20,02)	Ei täyty	20,5 (keskiarvo: 20,01)	Ei täyty

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositukset:

Tarkastuslautakunta nostaa esiin, että Vahva ja vakaa Rauma -talousohjelman toteutumisen arviointi on haasteellista saatavilla olevan tiedon perusteella. Talousohjelman toteutumista tulisi seurata koko kaupungin tasolla ja säästötoimenpiteiden toteutuminen dokumentoida asianmukaisesti. Yksittäisen vuoden säästötavoitteiden toteutumisen lisäksi tulisi seurata säästötoimenpiteiden kumulatiivista toteumaa koko suunnitelmakaudella.

5. VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JÄLKISEURANTA

Kaupunginvaltuusto käsitteli kokouksessaan 30.5.2022 vuoden 2021 arviointikertomuksen ja päätti kehottaa kaupunginhallitusta ottamaan huomioon arviointikertomuksessa esille tulleet asiat.

Kaupunginhallitus käsitteli arviointikertomusta 13.6.2022 ja lähetti arviointikertomuksen valiokunnille, ympäristö- ja lupalautakunnalle, konsernipalveluille, taseyksiköille, liikelaitosten johtokunnille sekä arviointikertomuksessa mainituille konserniyhteisöille lausunnon kunkin omalta osaltaan. Kaupunginhallitus edellytti, että mikäli arviointikertomuksen arvio koskee useampaa valiokuntaa, tulee valmistelu tehdä yhdessä, mutta kunkin valiokunnan tulee esittää siitä silti oma lausuntonsa. Lausunnot tuli toimittaa talousjohtajalle viimeistään syyskuun 2022 loppuun mennessä, joka kokosi lausunnot tiedoksi kaupunginhallitukselle.

Kaupunginhallitus käsitteli kokouksessaan 19.9.2022 talousjohtajan laatiman yhteenvedon saaduista lausunnoista ja esitti sitä hyväksyttäväksi kaupunginvaltuustolle. Kaupunginvaltuusto hyväksyi yhteenvedon 26.9.2022.

Alla on esitetty, mihin toimenpiteisiin toimialoilla on ryhdytty. Toimenpiteiden seurannassa ja arvioinnissa on käytetty annettujen lausuntojen lisäksi tilinpäätöksen 2022, talousarvion 2022 sekä 2023 tietoja sekä arviointivuoden 2022 aikana kerättyjä muita lisätietoja.

Arvioinnin liikennevalovärit:

Vihreä = Asia edennyt merkittävästi

Keltainen = Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken

Punainen = Ei toimenpiteitä tai ei tuloksellisia / tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä

Taulukko 4. Vuoden 2021 arviointikertomuksen jälkiseuranta

Arviointikertomus 2021	Toimenpiteet / kehitys vuonna 2022	Arvio
Strategisten painopisteiden toteutuminen		
Asukasmäärän laskeva kehitys on jatkunut.	Rauman väkiluku on vähentynyt noin 15 vuoden aikana siis 1422 henkilöä. Trendi ei ole ennusteen perusteella kääntymässä, vaan väkiluvun ennustetaan laskevan edelleen vuoteen 2040 mennessä, jolloin Rauman väkiluku on väestöennusteen mukaan noin 36 500 henkilöä (StatFin, väkiluku 31.12.) Raumalta muutetaan pois nuorten työikäisten luokassa etenkin opiskelijan ja työn perässä. Raumalla ei ole tuotettu informaatiota perustuen realistista odottaa asukaskadon pysähtyvän tai muuttotappion kääntyvän muuttovoitoksi tulevina vuosina, mutta erilaisia toimenpiteitä laajalla rintamalla on tehtävä, jotta kaupunki pystyy pitämään kiinni sen nykyisistä asukkaista sekä houkuttelemaan uusia asukkaita.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia on kesken. Asukasmäärä on edelleen jatkanut laskua ollen 38 711 henkilöä 31.12.2022 (-259 hlö vuodesta 2021). Kehittämistoimenpiteitä on pyritty tekemään ja opiskelijakaupunki -teemaan on panostettu.
Strategiaa täsmentävät ohjelmat		
Hyvinvointi		
HYTETU- ohjausryhmän toiminnan tulisi jatkossa olla aktiivisempaa kuin se oli vuonna 2021.	Sote- uudistus edellyttää jatkossa HYTETU-ohjausryhmän aktiivisempaa ja säännöllistä kokoontumista. Kaupunkistrategian keskeisenä tavoitteena on edistää asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta yhdessä. Strategiaa jalkauttamaan laaditaan uusi hyvinvointiohjelma, joka sisältää lakisääteiset hyvinvointisuunnitelma ja hyvinvointikertomus -prosessit sekä valmisteltavat lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitelman ja päihde- ja mielenterveysuunnitelman.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työssä on aktivoitunut vuonna 2023.

Huonoimmat arvosanat asukastyytyväisyyskyselyssä saivat puolestaan mm. julkinen liikenne.	Kaupunki laati vuoden 2022 alkupuolella Rauman joukkoliikenteen kehittämisselvityksen yhdessä ulkoisen kumppanin kanssa. Kehittämisselvityksen myötä kaupunginhallitus hyväksyi joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet vuodesta 2023 alkaen. Joukkoliikenteen palvelutaso nousee nykyiseen verrattuna merkittävästi v. 2023 alkaen ja samalla panostetaan selvityksen suositusten mukaisesti laaja-alaisesti joukkoliikenteen muihin kehittämistoimiin	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Kaupungin joukkoliikenteessä tehty merkittäviä uudistuksia vuoden 2023 alusta, ja kehitystoimenpiteet realisoituvat vuoden 2023 aikana. Valmistelu vuoden vaihteessa oli kuitenkin vielä vajaata asian valmisteluun käytössä olleesta resurssista johtuen.
Elinvoima		
Elinkeinoelämän edustajille tehty kysely nosti Rauman vahvuudeksi yrittäjämönteisyyden, elinvoimaisuuden, yhteydenpidon, yhteistyön, tiedottamisen, markkinoinnin ja kaavoituksen. Heikoimmat tulokset Rauma sai liikenteellisestä sijainnista ja yhteyksistä, työvoiman saatavuudesta ja kaupallisista palveluista.	Kaupunki on mukana erilaisissa toimenpidekokonaisuuksissa ja yhteistyöverkostoissa osajien houkuttelutyön edistämiseksi (esim. Talent Boost -verkotot, Seutukaupunkihankkeet, yhteistyö mm. alueen korkeakoulujen kanssa osaajakyselyt ja tarvekartoitukset ym.). Tammikuussa 2022 käynnistyneessä seutukaupunkihankkeessa kehitetään palvelupolkumallia auttamaan yritysten kansainvälistä rekrytointia. Rauman kaupunki on keskeisesti mukana myös monissa erilaisissa verkostoissa kansainvälisyyteen painottuvien verkostojen lisäksi, jotta osaavaa työvoimaa saataisiin pidettyä alueella, houkutelua alueelle ja esimerkiksi opiskelemaan Satakuntaan. Lisäksi kaupunki tekee aktiivisesti toimia investointien houkuttelun eteen sekä toimii eri edunvalvonnallisissa verkostoissa saavutettavuuden (mm. 8-tien parantamisen, henkilöjunaliikenne ym.) edistämiseksi.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Hyvinä esimerkkeinä tehdyistä toimenpiteistä lautakunta pitää kuukausittaisia yhdistysiltoja ja yrittäjätapaamisia
Henkilöstö		
Henkilöstön työhyvinvointiin ja jaksamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota poikkeuksellisen ja kuormittavana aikana.	Työterveys siirtyi Mehiläiselle 1.1.2021, jolloin mm. laadittiin tth:n nelivuotinen toimintasuunnitelma, räätälöitiin oma palvelunumero sekä lisättiin työpsykologin resurssia. Vuonna 2022 otettiin käyttöön työterveyshuollon mielialavalmentaja ja laajennettiin työterveyshuollon palveluita ottamalla mm. käyttöön työkykytutka, joka auttaa tunnistamaan ennakoivasti työkykyyn liittyviä haasteita. Lisäksi päätettiin, että esimiesten psykososiaalista kuormitusta seurataan työpaikkaselvityksillä. Loppuvuodesta 2021 laadittiin ja otettiin käyttöön työkykyjohtamisen hallintamalli, vuonna 2022 päivitettiin päihdeohjelma ja työkykyjohtamisen hallintamallista järjestettiin henkilöstölle koulutusta loppusyksystä 2022.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Koronan vaikutukset näkyivät sairauspoissaolojen kasvuna vuonna 2022 ja koronan jälkiseuraukset tulevat olemaan kauaskantoiset. Työterveyden siirtyminen Mehiläiselle on parantanut mm. etäpalveluiden saatavuutta.
Henkilöiden vaihtuvuus on viime vuosina ollut edellisiä vuosia laajempaa.	Eläköitymiskehitys tulee jatkumaan seuraavan kymmenen vuoden ajan. Vaihtuvuuden tilastointiin tulee kiinnittää huomiota, sillä nykyinen tilastointi ei mm. huomioi Rauman kaupungilla toisiin tehtäviin siirtyneitä. Muun vaihtuvuuden syitä pyritään entistä seikkaperäisemmin kartoittamaan käyttöön otettavalla sähköisellä lomakkeella, jolla henkilöstöhallinto saa koontietoa poislähdön syistä ja vaikuttamista sekä palautetta ja kokemuksia palvelussuhteesta Rauman kaupungilla. Lisäksi seuraajasuunnitteluun on kiinnitetty huomiota ja vuosittain listataan lähivuosina eläköitymisen myötä poistumaan tulevat sekä pyydetään toimialoja kirjaamaan kunkin kohdalle suunnitelma ko. vakanssin mahdollisista muutos- ja täyttötarpeista. Ennakointi auttaa tulevien rekrytointien suunnittelussa ja poistumaan varautumisessa. Esimiesten vaihtuvuuteen on varauduttu mm. ottamalla esimiesten sijaiset mukaan esimiehille suunnattuihin koulutuksiin.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Ennakointiin on kiinnitetty entistä enemmän huomiota.

Eläkkeelle siirtymistä tulisi erilaisin keinoin pyrkiä myöhentämään, mm. mahdollistamalla osa-aikatyö.	Työuran loppuvaiheessa työtä voidaan keventää erilaisilla ratkaisuilla mm. työn ajallisella keventämisellä (esim. osatyökyvyttömyyseläke) sekä mahdollisella työtehtävän muokkaamisella. Näissä tilanteissa tehdään tiivistä yhteistyötä työntekijän, esimiehen, työterveyshuollon ja henkilöstöohjauksen välillä. Työterveyshuolto toimii asiantuntijatahona, henkilöstöohjauksesta työntekijän ja esimiehen on mahdollista saada tietoa ja tukea mm. hakemusasioissa sekä muihin käytäntöihin liittyen.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Keskimääräinen eläkeikä pidentynyt vuodesta 2021 0,7 htv. Eläköityneille voitaisiin tarjota mahdollisuutta palata työhön esim. osa-aikaisesti.
Rekrytoinneissa on ollut paikoin haastetta ja hakijamäärät ovat laskeneet. Rauman kaupungin työnantajakuvaan ja sen kehittämiseen tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.	Rekrytointihaasteisiin pyritään vaikuttamaan kuntatyöntekijän mainetta ja houkuttelevuutta parantamalla. Kesällä 2022 voimaan astuneet uudet virka- ja työehtosopimukset tuovat kunnille tähän joitain työkaluja, joita on paikallisesti mahdollisuus käyttää työvoiman saatavuuden parantamiseksi mm. paikallista palkkausjärjestelmää kehittämällä. Milleniaali-sukupolven sitouttamisessa tärkeään rooliin nousevat hyvä esimiestyö sekä kehittämismahdollisuudet työssä. Esimiestyöhön Rauman kaupungilla kiinnitetään erityistä huomiota koko esimiesjoukolle suunnatun jatkuvan valmennuksen avulla sekä kannustetaan edelleen esimiehiä hankkimaan jokin johtamiskoulutus (esim. JET). Lisäksi rekrytoinnissa on tehty yhteistyötä eri toimialojen kanssa, käytettyä haastavissa rekrytoinneissa rekryfirmojen apua sekä mm. parannettu rekrytointikanavan käytettävyyttä ja ulkonäköä Kehittämistä on tarkoitus jatkaa osana strategiatyötä ja Rauma-brändin rakentamista. Henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamisen tukemiseen kohdennetut toimet vaikuttavat täten merkittävästi myös työnantajakuvaan. Onnistuneista toimenpiteistä viestiminen sekä sisäisesti että ulospäin saavutetaan positiivista näkyvyyttä.	Asia edennyt merkittävästi. Rekrytointia ja kaupungin työnantajakuvaan on pyritty parantamaan. Vuonna 2022 julkisessa haussa olleeseen paikkaan saapui keskimäärin 9,4 hakemusta (2021: 6,7).
Hyvän ja sallivan keskustelukulttuurin sekä toista kunnioittavan, arvostavan ja turvallisen ilmapiirin ylläpitämisestä on huolehdittava niin luottamushenkilöiden kuin viranhaltijoiden ja työntekijöiden keskuudessa ja välillä.	Syksyllä 2022 aloitetaan valmistelemaan laajassa yhteistyössä epäasiallisen kohtelun ja häirinnän toimintamallin päivytystä ja turvallisemman tilan periaatteiden laatimista. Nämä valmistuvat keväällä 2023, jolloin asiasta järjestetään esimiesvalmennusta. Lisäksi ollaan laatimassa myös turvallisen tilan ohjeistuksesta huoneentaulua, jossa määritellään onnistuneen ja kaikille turvallisen toimintakulttuurin pelisäännöt.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Asia on edennyt oikeaan suuntaan ja toimintakulttuurin vahvistamiseksi on tehty toimenpiteitä.
Konsernihallinto ja -palvelut		
Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon on liittynyt haasteita, minkä vuoksi ajankohtaisia talousseurannan raportteja ei ole saatu alkuvuonna 2022	Uuden toiminnanohjausjärjestelmän vuotta 2022 koskevaa raportointia on rakennettu alkuvuodesta lähtien. Vuoden 2021 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen raporttivalikoimaa on pystytty laajentamaan osaamisen karttumisen myötä. Raporttien rakentaminen vaatii uudessa järjestelmässä aikaisempaan verrattuna erityyppistä osaamista koska raportointimahdollisuudet ovat aikaisempaan verrattuna huomattavasti laajemmat. Osavuosikatsaukset ja viranomaisraportointi on saatu ajallaan toteutettua.	Ei tuloksellisia toimenpiteitä. Uuden järjestelmän käyttöönotto ei ole toiminut riittävällä tavalla vuonna 2022. Toiminnanohjausjärjestelmän ongelmat ovat kuormittaneet erityisesti konsernihallintoa. Toiminnanohjausjärjestelmälle asetetut tavoitteet eivät ole vielä toteutuneet.
Sosiaali- ja terveysvaliokunta		
Sairaalanmäen tilakysymys on ratkaistava yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Tulevaisuuden tahtotila tulisi muodostaa ennen hyvinvointialueen käynnistymistä.	Kiinteistöratkaisu on esitetty sosiaali- ja terveystoimialan katsauksessa. Kyse on kuitenkin koko kaupunkia ja kaupunkilaisten palveluja koskettavasta ratkaisusta. Toimiala on edelleen aktiivisesti edistänyt eri verkostoissa osana edunvalvonnan tehtävänsä toimitilojen ajanmukaistamista.	Ei toimenpiteitä. Asia on hyvinvointialueen investointilistalla, mutta ei ole edennyt vielä päätöksentekoon.

Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut 21 % vuodesta 2020. Myös ikäihmisistä tehtyjen huoli-ilmoitusten määrä on kasvanut 60 % vuodesta 2020. Hyvinvointikertomuksen 2021 indikaattorien mukaan lasten ja nuorten ahdistuneisuus on lisääntynyt ja kokemus omasta terveydentilasta on heikentynyt vuodesta 2019. Koronan kerrannaisvaikutukset tulevat näky-mään palvelujen kasvavana tarpeena vuoden 2022 ja 2023 kustannuksissa.	Nämä ovat tärkeitä seurattavia kohteita osana palvelujen tarpeiden muutosta. Ne kuvaavat kuitenkin vain osan palvelutarpeesta. Ilmoitusten ja asiakastilanteen selvittely sitoo henkilöstövoimavaroja. Todellisista palvelutarpeiden muutok-sista saa kuvan lastensuojelun ja ikääntyneiden varsinaisten palveluiden käytön seurannasta sekä asiakastyössä ilmene-vistä tiedoista palvelutarpeen vaativuusasteen muutoksista. Kaikki nämä yhdessä kuvaavat kuitenkin tarpeiden kasvua. Osa lastensuojelun kustannuksista selittyy lakisääteisen jälkihoidon ikärajan nostamisesta 25 ikävuoteen.	Ei tuloksellisia toimenpiteitä. Lastensuojeluilmoitusten ja ikäihmisistä tehtyjen huoli-ilmoi-tusten määrä on pysynyt samalla tasolla, kun vuonna 2021.
Sivistysvaliokunta		
Talousohjelma on laadittu ja täytäntöönpano on aloitettu. Osa toimenpiteistä on jouduttu aikatau-luttamaan uudelleen. Talousohjelman toimenpi-teiden riittävyys tulee arvioitavaksi vuoden 2022 aikana osana varautumista hyvinvointialueen toiminnan käynnistymiseen.	Sivistystoimiala on aktiivisesti toimeenpannut tehdyt päätök-set siltä osin kuin se on ollut käytännössä mahdollista, esi-merkiksi rakennusinvestointien päätöksenteon ja toteutuksen viivästyminen sivistystoimialasta riippumattomista syistä on vai-kuttanut palveluverkon muutoksista saataviin taloudellisiin ja toiminnallisiin hyötyihin lykkäävästi ja heikentävästi. Toisaalta esimerkiksi varhaiskasvatuksen palveluverkkouudistustyö on toteutettu.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken.
Hyvinvointikertomuksen 2021 indikaattorien mukaan lasten ja nuorten ahdistuneisuus on lisääntynyt ja kokemus omasta terveydentilasta on heikentynyt	Nuorten hyvinvointiin on kiinnitetty erityistä huomiota ja muun muassa näiden ns. koronahankerahoitusten kautta sekä kaupunginhallituksen suuntaamalla erityisrahoituksilla on voitu suunnata henkilöresursseja auttaakseen tässä työssä.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Lasten ja nuorten ahdistuneisuus on nostettu kaupungin hyvinvoin-tiohjelman 2022–2025 lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoin-nin yhdeksi painopistealueeksi.
Ennaltaehkäisevää toimintaa hyvinvoinnin edistämiseksi tulisi entisestään lisätä ja tehostaa yhteistyössä 3. sektorin kanssa. Tyytyväisyys oli vähentynyt eniten kansalaisopistoon, vesistöjen puhtauteen ja nuorten ammatilliseen koulutukseen. Koronan aiheuttamilla suluilla on todennäköisesti ollut vaikutusta asiaan	Pandemia on aiheuttanut hankaluuksia palvelutuotantoon sekä erilaisiin järjestelyihin muun muassa kansalaisopistossa (lähiopetukseen muutoksia ja toimintaa hajautunut). Edelleen jatkuvan koronaviruspandemian aikana pyritään toimintaa järjestämään niin normaalisti kuin terveysturvallisesti tai muutoin on mahdollista.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Yhteistyö 3.sektorin ja yhdys-pintatyö hyvinvointialueen kanssa on merkittävässä roolissa jatkossa ennaltaehkäisevässä toiminnassa.
Merkittävä jo olemassa olevana, mutta edelleen kasvavana haasteena on erityislasten ja -oppilaiden määrän kasvu sekä varhaiskasva-tuksen että perusopetuksen piirissä. Koro-na-aika on myös osaltaan kasvattanut lasten ja nuorten erityyppistä oireilua.	Erytislasten ja -oppilaiden määrän kasvu tunnistetaan sekä tämä näkyy niin tunnusluvuissa kuin taloudellisissa luvuissa. Koronavirus-ajan tuomien haasteiden vähentämiseksi on anottu ja saatu merkittävästi valtiontukea eri ns. korona-hankkeisiin, joilla on voitu palkata lisähenkilöstöä tukemaan varhaiskasvatuksen ja opetuksen arjessa.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Lisähenkilöstö tulee turvata hankkeen päättymisen jälkeen-kin.
Kaupungin kokonaistalouden toteutuminen		
Talousohjelma on laadittu ja täytäntöönpano aloitettu. Osa toimenpiteistä on jouduttu aikatau-luttamaan uudelleen. Talousohjelman toimenpi-teiden riittävyys tulee arvioitavaksi vuoden 2022 aikana osana varautumista hyvinvointialueen toiminnan käynnistymiseen.	Ohjausryhmän linjaaman Vahva ja vakaa -talousohjelman kustannusvaikutusten suuruus aikavälillä 2019–2022 oli arvioitu nousevan 11,9 miljoonaan euroon ja aikavälillä 2019–2024 14,3 miljoonaa euroa. Kaudelle 2019–2022 suunnitellut toimenpiteet on pääosin toteutettu. Vuodelle 2021 suunnitelluja ja vielä kesken olevia toimenpiteitä ovat tukipalveluiden organisointimalli, hankin-tojen entistä tehokkaampi keskittäminen sekä sivistystoimi-alalle suunnitellut muutokset iltapäivätoimintaan ja liikunnan taksamuutokset.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Talousohjelman toimenpiteitä on toteutettu ja ohjelma on myötä-vaikuttanut viimeisten kahden vuoden talouden tulokseen. Kuitenkin osa toimenpiteistä on kesken, kuten hankintojen kehittäminen. Tarkastuslautakunta painottaa talousohjelman toteutumisen raportoinnin tärkeyttä.

Aiempien vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen jälkiseuranta

Arviointikertomus 2020: 1.6.2017 toteutetun organisaatiouudistuksen onnistumisesta teetettiin vuoden 2020 lopulla ulkopuolinen selvitys, mutta liian myöhäisessä vaiheessa valtuustokautta. Lisäksi selvityksen kyselytutkimuksiin ei saatu riittävästi vastauksia luotettavan arvioinnin suorittamiseksi. Uudistuksen onnistuminen on varmistettava luotettavalla ja jatkuvalla arvioinnilla seuraavan valtuustokauden alussa oman organisaation tekemänä.	Vastine arviointikertomukseen 2020: Hyvinvointialueet muodostuvat 1.1.2023. Kaupunginhallitus on 1.11.2021 päättänyt valmistelutyön käynnistämisestä ja organisoinnista. Rauman kaupungin vauriutuminen hyvinvointialueen toiminnan käynnistymiseen on organisoitu siten, että voimaannapolaissa määritellyt tehtävät saadaan kaupungin osalta hoidettua. Lisäksi valmistelutyö sisältää kaupungin palvelu- ja luottamushenkilöorganisaation kokonaisuuden tarkastelun. Tarvittavat hallintosääntömuutokset valmistellaan syksyn 2022 aikana.	Joitain toimenpiteitä, mutta asia kesken. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan organisaatiouudistuksen jälkiseuranta ei tehty riittävällä tavalla. Organisaation tarkastelu on jatkuva prosessi ja tarkastuslautakunta suosittelee arvioimaan valio- ja lautakuntarakennetta hallintosäännön seuraavan päivituksen yhteydessä.
---	---	--

6. YHTEENVETO

Vuosi 2022 oli monin tavoin poikkeuksellinen toimintavuosi. Kyseessä oli jo kolmas pandemiavuosi, kuitenkin monilta osin koronan vaikutukset heijastuivat voimakkaammin kaupungin palvelutoimintaan vasta vuonna 2022 henkilöstön sairauspoissaolojen voimakkaan kasvun myötä. Koronasulkuja jouduttiin tekemään vielä alkuvuodesta ja lisäksi korona-ajasta aiheutunut palvelutarpeen kasvu näkyi muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluissa, kun hoitovelkaa lähdettiin purkamaan. Korona-aikana ehkäisevien palveluiden väheneminen näkyy nyt raskaampien palvelujen tarpeessa.

Voimakkaasti koko kansantalouteen vaikutti huhtikuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja tämän seurauksena alkanut energiakriisi. Sota Ukrainassa kiihdytti entisestään jo vuonna 2021 alkanutta inflaatiota ja heikensi tiettyjen materiaalien saatavuutta. Muuttunut inflaatioympäristö näkyi myös investointihankkeiden kilpailutusten kustannusarvioissa. Koronan ja Ukrainan sodan pitkäaikaisvaikutukset tulevat heijastumaan myös kaupungin palvelutoimintaan pitkäkestoisesti.

Merkittävä kokonaisuus vuonna 2022 oli valmistautuminen hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymiseen 1.1.2023 eri toimialojen valmistautuessa uudistuksen tuomiin muutoksiin. Keskeisiä valmistelukokonaisuuksia olivat henkilöstön siirron valmistelu sekä hyvinvoinnin, terveyden ja

turvallisuuden edistämisen rakenteiden muodostaminen. Yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa tulee saada toimivaksi, jotta kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä kyetään parhaalla mahdollisella tavalla edistämään. Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa kaupungin talouteen ja meneillään olevat sekä tulevat investoinnit tulee rahoittaa aikaisempaa pienemmällä tulorahoituksella. Tämä luo painetta käyttötalousmenojen kurissa pitämiselle.

Kaupungin taloushallinnon järjestelmämuutos on haastanut toimintaa laajasti eikä uuden järjestelmän käyttöönotto ole toiminut riittävällä tavalla. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksen näkemykseen siitä, että kaupungin talousraportointi ei ole ollut tilikauden aikana luotettavaa ja ajantasaista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ei ole ollut asianmukaisesti järjestetty koskien taloushallinnon tietojärjestelmävaihdosta ja taloustietojen raportointia. Kaupungin tilinpäätöstä ja siihen kuuluvaa konsernitiilinpäätöstä ei ole laadittu kuntalain 113.1 §:n määräämässä ajassa 31.3.2023 mennessä.

Haasteista huolimatta Rauma säilytti paikkansa vetovoimaisena kaupunkina ja kaupungilla on hyvät toimintatiedellytykset jatkaa uuden Rauman kaupunkistrategian viitoittamaa tietä.

Tarkastuslautakunta haluaa yksittäisinä onnistumisina (+) ja kehittämiskohteina (-) nostaa esille seuraavia asioita:

- + Rauman Tarinan toisen osan tavoitteiden osalta kehityssuunta strategiakaudella on ollut oikea.
- + Kaupungin elinvoiman edistämiseksi on tehty hyvää työtä ja elinvoimaohjelman tavoitteissa on menty hyvään suuntaan. Myös Rauman vetovoimaisuus opiskelijoiden keskuudessa on kasvanut.
- + Henkilöstön siirto hyvinvointialueelle toteutui tavoitteiden mukaisesti.
- + Hankalasta koronatilanteesta ja sen aiheuttamista henkilöstöhaasteista huolimatta palvelutoiminta saatiin järjestettyä hyvin.
- + Haastavasta vuodesta huolimatta kaupungin talous toteutui ylijäämäisenä.

- Asukasmäärän laskeva kehitys on jatkunut.
- HYTETU-työn ja hyvinvointialueen yhteistyöhön tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi tulee painottaa poikkihallinnollista ja ennaltaehkäisevää työtä 3. sektorin kanssa
- Kokonaisuudessaan hyvinvointialueen valmistelu eteni hitaasti Satakunnan hyvinvointialueella, minkä vuoksi esimerkiksi yhdyspintatyön toteutuksen aloitusta on jouduttu odottamaan.
- Kaupungin taloushallinnon järjestelmämuutos on haastanut toimintaa laajasti eikä uuden järjestelmän käyttöönotto ole toiminut riittävällä tavalla.
- Koronatilanteen jatkumiseen ei kaikilta osin ollut varauduttu.
- Toimintaa haastoi henkilöstön sairauspoissaolot, henkilöstön saatavuus ja palvelutarpeen kasvu
- Tarkastuslautakunta nostaa esiin huolen henkilöstön työssäjaksamisesta ja työhyvinvoinnista.
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden oppimisen tuen tarpeen kasvuun. Oppilashuollon toimivuutta tulee seurata ja yhteistyön sekä tiedonvaihdon toimivuudesta huolehtia hyvinvointialueen ja koulujen välillä.
- Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin omistajaohjausta tulisi järkevöittää.
- Tulevien vuosien merkittävä investointitaso haastaa kaupungin taloutta ja tulo-rahoituksen riittävyyttä.

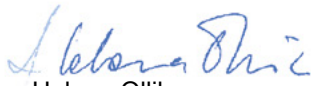
Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet.



ALLEKIRJOITUKSET

Raumalla 30.5.2023

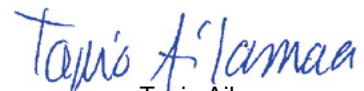
Rauman kaupungin tarkastuslautakunta



Helena Ollila
puheenjohtaja



Seppo Sattilainen
varapuheenjohtaja



Tapio Ailasmaa



Keijo Jalonen



Vesa Järvenpää



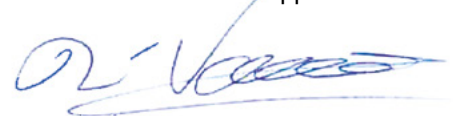
Marika Leppänen



Marianne Mäkelä



Carita Vainio



Tomi Vainio

